Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган («СВЕТ») Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено - Ингушской АССР

Газет ер Зувл 1923 шера оенз

№ 126 (5076) ЕРА

21 ОКТЯБРЬ 1971 шу

Мах 2 кеп.

ЛЕНИНА САННА ДЕША, БОЛХ БЕ, КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ

Студентий Ерригсоюзни слет

Къонал — вай мехка кхоане. КПСС XXIV-ча съездо советски кагий нахи мехкарийн тIахьийхаб производства лакха культура бахьан долаш, коммунистически идеалаш чIоагIъяр духьа къовсам лоаттаберий хьалхарча мугIарашка а этта ахара. Комсомола юкъмоттигера декхар, — белгалдоаккх парте Центральни Комитета Отчетни докладах лаьца яьча съезда резолюце тIа, — кагирхой коммунистически идейноста, советски патриотизма, интернационализма, лакхача организованноста, дисциплинированноста уйланца хьалкхебар, социалистически стройна карагIдаьннараши цун совленаши кагирхошта юкъе чIоаггIа дIайовзийтар, хIара зIамига саг керда общество хьинаре хьалъер хургвола гIулакх вIаштIехьдаккхар.

Коммунистически парте хьалхашка оттадаь уж лоархIаме декхараш сихагIеи дикагIеи мишта кхоачашдергда яхача деша хетаяь я 19 октябре Москве Йоккхача Кремлевски двореце хьайийлла студентий Ерригсоюзни слет. СССР Лакхехьарча Совета заседаней зале гулбелар советски студенчества дикагIбараш тIехдика дешарцеи хьинаре общественни болх барцеи шоай доккха сий даьккха бола кагий нахи мехкарийн, гIишлошъеча отряднйн ударни комсомольски гIишлойн гвардейцаш, къона тохкамхой. Укхаза ба иштта советски вузашка деша багIа доазол дехьарча мехкашкара студенташ, отличникаш а.

Слете дакъа лоацараша чIоаггIа тIоараш а детташ, ура а эттадег тIара моаршал луш тIайиицар президиуме гучабаьнна новкъостий Л. И. Брежнев, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Б. Н. Пономарев.

Царца цхьана президиуме ба министраш, Iилмахой, гIорбаьнна военачальникаш, Ленински комсомола, советски студенчества, космонавтий викалаш.

Слет хьаелл ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара Е. М. Тяжельникова. Гулбеннарий цIерагIа цо дег тIара моаршал лу Советски Союза Коммунистически парте ЦК Генеральни секретарага Л. И. Брежневга, КПСС ЦК Политбюро членашкеи членалла кандидаташкеи, КПСС ЦК секретарашка. Слете дакъа лоацараша чIоаггIа детташ тIоараш а долаш Коммунистически партеи Советски правительстваи кулгалхошта эизай букеташ лу.

Е. М. Тяжельникова хоам бу, зале 2500 совгIа делегат — вай мехка ерригача вузашкара викалаш хиларах. ВЛКСМ ЦК-а а СССР лакхерчеи юкъерча специальнии образоване министерства Коллеге а цIерагIа по хьакхайкаду студентий Ерригсоюзни слет хьайийлла хилар.

Зале хьачуяхь ВЛКСМ Центральни Комитета байракх. ЧIоаггIа детташ тIоараш а долаш сийлахь президиум хорж КПСС ЦК Политбюро юкъе а йолаш.

Къамаьл де дош лу КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева. Слете дакъа лоацараша чIоаггIа, дIаьхдаь детташ тIоараш а «КПСС-а — хоастам!», «Ленински Центральни Комитета — хоастам!» яхаш цIогIарч а долаш тIайийцар из.

Новкъоста Л. И. БРЕЖНЕВА даь къамаьл

Деза новкъостий!

Тха къона доттагIий!

Мукъаба сона студентий Ерригсоюзни слет хьаелларца Коммунистически парте Центральни Комитета цIерагIа шо даькъала дувца а шуга, дуккхача миллионех латтача советски студенчества ерригача отрядага, дIайха моаршал дала а толамаш дахар ловш ловца баккха а. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Шун собране къамаьл де се вехар чIоаггIа гIадваха айса тIанийцалга дIаоал аз. Вай мехка кхоане хьахьоккхаш йолча къоналца вIашагIкхетилга массаза а хоза хеташ гIулакх да. Шоана, сийлахьча советски студенчества деналеча авангарда, доагIаш из хиларах хIаьта а.

Вай парте XXIV съезд хинна дукха ха ялалехьа гулъеннай шун слет. Из цхьа бахьан доацаш дац.

Съездо оттаяь йоккхий планаш кхоачашъе езаш хиларо дIадехаргда партеи дерригача халкъои тIагIертта къахьегилга. Цу ханна дагаккхаба деза, советски наьха къахьегамэ маIан ше духхьал вайна воашта бIаргагуш кувцалуш хилар. Тахан мугIаречa болхлочоа заводе, колхозни механизатора карагIдувлаш дола хIамаш дукха ха йоаццаш а тIехьа техника е инженера мара дулургдоацаш лоархIар. ДIахьалхашкахьа иштта гIа баьккхаб вай Iилман техникаи, лакхъеннай наьха профессиональни говзал. ХIаьта вахар дIахьалхашкахьа дода, геттара сиха а додаш. Цудухьа цо вайгара, хIара советски сагагара, дIадехараш а тIа-тIа доккхагIа да.

Уж ерригa процессаш дика бIаргагу вай партена. XXIV съезда решенеша лоархIамегIара декхар а лаьрхIа хьалхашка оттадаьд вай социалистически строя совленаш Iилма-технически революцена карагIдаьннаращца йиззагIеи органически цхьана тарьелга. ХIаьта цу гIулакха эшшаш йола кадраш хьалххее тIа-тIа шерагIеи чоалханегIеи хулаш дола коммунизм хьалъяра декхараш кхоачашде могаргдолаш йола кердача специалистий йоккхий отрядаш вIашагIьовхка еза.

Iилма - технически социальни прогресса эстафета советски кагирхошка дIалу XXIV съезда решенеша. Съездо советски мехка кагий нахи мехкарийн тIахьийхаб производстваи вахареи лакха культура бахьан долаш, вай действительносте коммунистически нормаш чIоагIъяр духьа къовсам лоаттаберий хьалхарча мугIарашка а этта ахара.

Из тIахьехам, бакъдар аьлча, новкъостий, ше ма барра шоана, советски студенташта а боагIаш ба. Тахан университеташка, институташка, юкъерча технически дешара заведенешка деша багIараш — уж ма бий вай планаш кхоачашъеча укх эггара гаргагIарча хана хьинаре, творчески дакъа лаца дезаш бола нах. ЙислагIча пхе шера план кхоачашъяр — из партеи халкъеи юкъара гIулакх да. ХIаьта цу доккхача гIулакха юкъе шоацкара дакъа лаца дезаш ба советски студенташ а. (ТIоараш тох).

Укхаза, укх зале, багIа кхоана хургбола производства, мехка са санна эшаш йолча Iилма-тохкама институтийн учреждений кулгалхой. Укхаза багIа керда ноахалаш кхедергдараш, керда культурни ганзаш кхолларaш. Шун дIахо бахьа беза Октябра ноахало дIаболабаь болх, юххьанцарча пятилеткай ноахало дIахо бихьа. Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тIема салташа моастагIчох турпале лорадаь беркат денна бола болх.

Лакхера образовани йоаккхилга деза доттагIий, хьалхарча хьеа геттара кIезигачар мара вIаштIехьдоалаш дацар. Из шоана дика хов. Вай социалистически строй мара яц болхлойн ахархойн берашта дешара заведенеи неIараш шерра хьайиллар. Царна, юххьанцарча советски студенташта, атта дацар. Цу хана дуккха бараш рабфакаш а яьха, хIаьтта мара дешарах кхетанза болаш, эггара хьалхара книжкаш мара ца дешаш. Культура зIыргаш ходенна мара боацаш бахар вузашка. Цхьабакъда, деша, керда дуне хьалдеча хьинаре дакъа лоацараш хила чIоагIгIа ларо бокъонца бола специалисташ бир царех.

Советски интеллигенце эггара хьалхара ноахал дар из. Селхабара рабфаковцаш инженераши агрономаши хьехархой а лораш а, партийнни общественнии деятелаш, профсоюзни болхлойн дипломаташи хинна дIаэттар. Цар эшанеши къахьегами Iалаьмате боккхача лоархIаме хилар вай мохк низ бола хьалха латта социалистически индустриальни держава а яь дIаоттабара гIулакха.

Сийлахь - боккхача Даьй-мехка тIема деношка итташ эзараш студенташа книжкаши конспекташи дIа а дехка герз бе деллар, дерригача халкъаца цхьана Даьхе лорае дIаэттар уж. Институтски дипломаш хьаэпа кхензар цар, цхьабакъда, тIом дика баь къонахчалеи гурпаленалеи аттестаташ яьхар. (ДIаьхдаь тIоараш тох). Университетски значокаш хьаэца кхензар цар, цхьабакъда, цар ноакхош сийрдадаьхар гIем тIа яьхача орденашеи медалашеи.

ТIема шераш чакх ма даьллинге а, гимнастеркаш, салтий шинелаш ювхаш шоаш болчча гайпара юха чубаьхкар уж аудиторешка шоай образовани йистеяккхар духьа. Лакхерча школа йIаьххача хана хьалхашка лоаттаергъя студента - фронтовика образ. ЧIоаггIа бехктокхам хеташи къахьегам дуккхабезаши из хилар, цун граждански темпераменти партийни принципиальности башха-дика хьоккхам а хинна дIаэттар студенчества тIехьа тIадоагIача дуккхача ноахалашта (ТIоараш тох).

Вай мехка студенчески аудитори тахан — уж ба вузашкара пхи миллион хIана бац аьнна бола студенташ, уж — юкъерча специальни школашкара, училищашкара, техникумашкара биъи ахи миллион хIана бац аьнна бола дешархой. Вай советски студенчество — уж ба болхлой, ахархой, къахьегача интеллигенце, — лоаца аьлча, шоай къахьегамца кагирхой знаней лакхаленашка кхоачабеш барий дулхахцIех баьнна нах. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

ХIанз бокъонца раьза а хинна ала йиш я вайга, Советски Iаьдал латтача шерашка хьаьчча кадраш кийчъяра система керттерча даькъе мехка эшараш кхоачашду, йиш хулийт материальни производстваи духовни вахареи дерригa доакъош квалифицировании специалисташца Iалашде.

Социализм дIайолаеш Владимир Ильич Ленина дага хиннад вай Даьхе массава а йоазувдешар ховш хургволаш бола мохк а баь дIаоттабелга. Из декхар кхоачашдаь дукха ха я. ХIанз кердача рубежашка даьннад вай — массане юкъера образовани йоаккхилга чакхдоаккхаш доахк. Шерра гIа боахаш дIахьалхашкахьа йода вай лакхера школа а. Алхха цхьан цифра уйла ел оаш: карара пятилетка чакхйоалаш хIара иттлагIвар хIана вац аьнна вола СССР гражданин лакхера е юкъера специальни дешара заведени йистеяьккха диплом йолаш хургва. (ТIоараш тох). ХIаьта цхьа ткъаь иттех шу хьалхагIа мара доацаш кхыметтел дагалоха а лоархIадацар вай — цу тайпара ха маца йоагIаргъя!

Вешта, бакъдар аьлча, новкъостий, лакхерча образоване даькъе тоаде дезаш хIанз а дуккха хIамаш да вай. Цу хьакъехьа вай парте XXIV съезде дийцад вай.

Кхыметтел дукха ха йоацаш корадаьчох, хьадийллачох дуккха дараш учебникаштеи лекцей курсаштеи юкъедахьале ширдоалаш, селлара сихача темпаша дегIаух хIанз Iилмеи вахаре цунах практически пайда эцилгеи. Нийса оал: нагахьа санна пхийтта — ткъо шу хьалхагIа вуз йистеяьккха саг шин дешар цIахо шаьрдеш хиннавеце, из вай деношка догдоахийла йоацаш тIехьависа болхло хургвар. Цхьабакъда, цун маIан да иштта, лакхерча школе хьехача дешара чулоацами методаши дIахо эргайоахаш тоаяра, вузийн техникумийн материально - технически база чIоагIъяра бу болх а оперативнои хаддаизеи бе безаш хилар.

Иштта уйла е йоагIа, гучох, квалифицированни Iилма-педагогически кадраца вузаш боврамагIа Iалашъяра, эшшаш бола специалисташ дикагIа кийчбара дешай. ЗIамигача лоархIаме дац иштта мехка тайп-тайпарча экономически районашка производительни низаш дегIадаккхара перспективаши демографически фактораши теркал а еш, дешара заведенеш нийсагIча тайпара моттигашка дIанийсъяр а.

Укх тIеххьарча шерашка кIезига хIама даьдац болхлошхеи ахархошхеи бола кагирхой лакхерча дешара заведенешка дуккхагIа чуозара. Цу тайпара никъ ше ма барра болхлой класс, колхозни ахархой, интеллигенци шоайла вIаши гаргайигара, вай общества социальни цхьоагIо чIоагIъяра гIаерзаяьча парте политикагара хьабоагIаш ба. Вай халкъо чIоаггIа раьза хинна тIайийцар юххьанца арахийцараш хIанз вай студенчества мугIараштa юкъебига йола кийчон отделенеш вузашка яхкар санна дола лоархIаме гIулакх. (ТIоараш тох).

Аз хоза а хеташ хоам бу шуга, парте Центральни Комитетои правительстваи, КПСС XXIV съезда Директивашка хьежжа, лакхерча дешара заведенешкарча студентийн юкъерча специальни дешара заведенешкарча дешархойн материальнии чуIеча цIеной-бытовойн хьалаш дикка тоаделга оттадеш йола лоархIаме решенеш укх деношка тIаийца хиларах. (ДIаьхдаь тIоараш тох). Дувцаш дар, белггала аьлча, вузашкарча студентийн техникумашкарча дешархойн стипендей боарамаш лакхделга да. (ТIоараш тох). Иштта оттадаьд, студенташта дуккха керда общежитеш хьалъелга, медицински санаторно - курортни гIулакх дика тоаделга, спортивни база дегIайоалаелга. (ДIаьхдаь тIоараш тох). Алхха стипендеш лакхдараи стипендиаташ дуккхагIа хилийтараи паччахьалкхено укх пятилетке кхы а цхьа миллиарди ах миллиарди сом ахча хьожаду. (ТIоараш тох).

Вай дог тийша да, специалистий кадраш кийчъяра гIулакх по дIахо тоадергхиларах, вай студенчества хьинар—парте XXIV съезда решенеш кхоачашъяра даькъера, дешареи Iилмаи даькъера, къахьегамеи а спорта а даькъера хьинар дIахо айдергдола керда стимул цунах хургйолгах. Лоацца аьлча, ахийта йоагIаш йола, «рентабельни» вложенеш лоархI вай царех! (ДIаьхдаь тIоараш тох). Цхьабакъдар аьлча, ловзхIаме да, [illegible] ахчах эффективнои рациональнои пайда эцар. Цун йоакхо е еза дешара заведеней кулгалхоша, йоагIаш йолча министерствашеи ведомствашеи, партийни, профсоюзни, комсомольски органаша.

Цхьабакъда, новкъостий, шун школа толамий моллагIча органаша е учреждениеша йоакхо йоаца, цу тайпара толамаш даргдац, нагахьа санна оаш, студенташа, цу гIулакха юкъе шоашкара хоадамболлаш дола дакъа ца лоаце.

Ма дарра аьлча, оңдадаьнна нах хиларах гарра шун общественни бехктокхам лакхерча школа маIара санагIа а хоададаь шо чухьа даьнача миноте деза дIаболалу. Студенташ долаш йоакхха ха — из кхоана доагIача денна кийчо елга хинна Iац, алхха цунга хьежаш Iелга дац. Из таханехье а — къаьга, чулоацаме вахар да. Из — тIагIертта, творчески къахьегар, хьинаре общественни болх.

«Студент» яхаа латински деша маIан цу словараша «тIаьийраза бола бер, знанешта тIакхувра» яхаш. Бакъда из, студента декхар — дешилга. Из хIараненна шаьрди ховш да. Цхьабакъда, цу кхетама бокъонца бола чулоацам хувца ца луш бисабац. ХIаьта вай деношка а хувцалу из цIаккха ца хувцабеннача тайпара сиха. Мишта дешаргда. фу Iомадергда, хьа профессеца юв-

(Йистедоалар 2-ча оагIо тIа).

ГУЙРЕ КХАШКА

Сийлахь - боккхача Октябра цIейна накъаболхаш кхашкара балхаш чакхдахара оарцагIбаьннаб вай республикера юрта боахама къахьегамхой

19 октябрь тIакхоачаш республика колхозашкеи совхозашкеи чуийца яьннай гидуаргаш. ДIадахача шерачул дукхха а дукхагIа даьннад генаргаш хIара гектара тIара.

Дуккхача боахамаша чуийцай хьажкIаш. Ерригача республике кхы а кхо эзар гектар мара яц чуэца езараш.

ДIадахача шерашкачул дикагIа лел республике дуга хьокхилга, из оардилга. ХIанзле чуийцад 3513 гектар дуга, план 88 процент кхоачашъяь хул из. Дика хьувкъам ба Гудермесски района «Степной» совхоза дуга леладерий бар: хIара гектара тIа 40 центнер даьннад из.

149 эзар гектара тIа дIадийнад гурахь дув ялат. план 88 процент кхоачашъяьй. План кхоачашъяра кхы а 20 эзар гектар да дIаде деза ялат. Из болх беча хьалха латт Надтеречни район. ХIанзле а тIеххоачашъяьй цар шоай план.

Бакъда, хIанз а дукха къахьега деза механизаторий зяба лаьтта оахаш. ХьатIадоагIача шера культураш дIаера аьхад 79 эзар гектар лаьтта. План 46 процент мара кхоачашъянза а, дIадахача шерачул болх ледарагIа лелаш а да из гIулакх. Къаьстта во лел зяба лаьтта ахара болх Грозненски, Наьсарен, Сунженски, Урус-Мартана, Шелковской районашка.

Масала, дуккагIча даькъе ялати баьцадаараши кхедеча Грозненски района колхозашеи совхозашеи дIадахача шера укх хана зяба аьхадар 15,2 эзар гектар лаьтта, хIаьта укх шера 11 эзар гектар мара аьхадац. Района боахамий кулгалхошкеи специалисташкеи хатта доагIа юрта боахама техника кIезигагIа я шуя, е бIаьсти дув ялаташ кIезигагIа де дезаш да шо? Зяба лаьтта ахара план 28 процент мара кхоачашъяьяц.

ДIадахача шераца нийсдича вогIа лел зяба лаьтта ахара болх Надтеречни, Сунженски районий боахамашка. Хьалха латтача механизаторий практико къаьгта гучадоаккх шин сменагIа болх а беш зяба лаьтта оахе, механизатораш мел эшачуйна Iалашбойн план кхоачашъе торо йолга.

Механизаторий керттера декхар да балха темпаш ма могга лакх а яь бIаьсти дувргдолча ялатий фу дика тоадаьча лаьтта дIадувргдола хьалаш вIаштIехьдахар. Иштта на хуле хьатIадоагIача шера ялаташ дика хьувкъаргда ала хала да.

Укх шера 18 октябре зяба лаьтта ахар мишта лел хьахьокха

СВОДКА

Районаш	(План процентаца)
1. Ачхой-Мартана	71
2. Ведана	53
3. Грозненски	28
4. Гудермеса	78
5. МалгIабика	39
6. Надтеречни	57
7. Наьсарен	25
8. Наурски	58
9. Ножай-Юрта	41
10. Советски	118
11. Сунженски	39
12. Урус-Мартана	47
13. Шаьла	73
14. Шелковской	40
15. г. Грозный	46
16. Ерригача республике	46
17. 1970 шера 19 октябре хиннар	46
18. Юрта боахама министерства колхозаши совхозаши	44
19. «Скотопром» совхозаш	52
20. «Грозвино» объединене	72
21. «Консервплодоовощ» объединене	54

ХЬАЬШИЙ БЕЗАМЕ ТIАЭЦ МАССАНАХЬА А

Нохч - ГIалгIайчене ше хьахкхаьчача пхелагIча дийнахьа Комаромски области партийни делегаци хилар республика мехкдаьтта тохкараш болча. Горячеводски бурувтохара балхий управлене № 100 йолча скважине хилар новкъостий Ференц Толмачи, Ференц Амон, Янош Лантош, Михали Моди, Эва Каппель. Бурувдеттараша енна каскаш тIа а тохкаш уж хьожаш хилар установкага. Царца бар бурувтохара балхий управлене кулгалхой, буровой начальник В. В. Погорелов. Скважине хIанз бехктокхаме денош да, бригала гаргакхоачаш латт бурувтохара проектни кIоаргаленашка. 4500 метр бурув теха боалаш латт уж.

Венгерски доттагIий хьеж бурувдеттарий балха хьалашка, цар къахьегама овсарле миштай, быта хьалаш миштад.

Цу дийнахье венгерски хьаьший хилар Наурски районе.

«Наурский» чхьагIар доаккха завод Къилбаседа Кавказа предприятешта юкъе йоккхагIчарех цаI я. Цига деш дола «Наурское дессертное», «Кемсий-Аре» яха чхьагIар тIехдика хиларца вай республике дайза ца Iеш довзаш да Советски Союзе кхычахьа а. Дунен халкъашта юкъерча конкурсашка бархIазза дошо медали кхоаза дото медали еннай цунна.

Венгерски хьаьший хьежар чхьагIар деча технологега, цох лаьца царна дийцар «Грозвино» объединене начальника заместитела И. А. Алексаньянца. Наурцашка дукха хиттараш дир хьаьшаша, цигача гучадаьлар царна «Наурский» совхозе 1600 гектар комсаш хилари (Комаромски области 11400 гектар). Наурски чхьагIар доаккхача заводе сезонагIа 2,5 миллион декалитр чхьагIар доаккхаш хилари.

Наурски винзаводе венгерски хьаьшашта бIаргадайра чхьагIар даккхара дерригача балхашта механизации автоматизации яь хилар. Цу заводе дукха хIамаш дезаделар царна, хIаьта делегаце цIерагIа новкъоста Ференц Толмачи аьлар:

— Тхона дийца а дийцал ха а хайнал мехка экономически низ чIоагIбара Наурски района къахьегамхоша шоай хьинари низи кхо па деш къахьегалга.

Хьаьшашца бар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретарь М. А. Дорохов, Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитель А. М. Слюсарев.

А. Н. Косыгина Канаде йоаккха ха

ОТТАВА, 19 октябрь. (ТАСС спец. корр.). Канада правительстваc парламентерча конфедераце Зале СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина сийна шу оттадир.

Шу оттадаьча къамаьлаш дир Канада Премьер-Министра П. Э. Трюдоси СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгиней.

Ше къамаьл деш П. Э. Трюдос белгалдаьккхар, Советски правительствана керте латтар эггара хьалха Канаде вар Канадана исторически лоархIам болаш хилар. Цо тешал ду укх тIеххьарча массехк шера шин мехко позитивни болх баь хилара, вIаши юкъерча конструктивни балха отношенеш потенциальни толашагIхилар белгалдаккха дезача балха.

Цу совлений эггара дикагIа гуш дар да Iилмаи технически даькъе долаш дараш вIаши довзийтарах динна а мехка халкъаша бергболa духхьалареи юкъарчал доацеи пайда.

Вай дах, аьлар П. Э. Трюдос, йоккхий проблемаш йолча готтача дунен гIа, вIаши дувцар кхета па деча ларда тIа лакхлу моастагIал, дегIаух говмал. Вай вIаши дика довзаш хилча мара дуларгдац вайга воашта юкъерча юкъардолчун ларда тIара гIулакхаш, хIаьта воашта юкъе барт ца кхеташ дисачох кхера а кхерац вай тIаккха мара.

Со бокъонца теш, хIаьта цул совгIа аз чIоаггIа дог доах, аьлар Канада Премьер-Министра, дувцар вIаши кхетадеш йола вIаши юкъера отношенеши вIаши леладу гIулакхаши хила йиш йолча новкъа Канадеи Советски Союзи яьнна хиларах. Вай правительстваша де лерхIарех дуккхадараш цхьатарра да, аьнна белгалдаьккхар П. Э. Трюдос. Вай воай халкъашта оттабе гIерт тIемаш хургдоаца машар, правительстваш сага гIулакх деш хургйола, вахара хьал лакхдара духьа, лазарaши хIамаш эшаш хилари дIадоаккхаргдола, вахар кхы а ираз долашагIа хилийтар духьа бола машар. Царех цхьадола гIулакхаш кхоачашделга сихдулургдар советско-канадски цхьана леладеча гIулакхаштеи юкъерча бартаи.

Вай мехкаша, аьлар цо дIахо, дуккхача хIаманга дог даха доагIа хьалхара гIа баьккхаб вIаши леладу гIулакхаш шердара новкъа. Вай контакташ дукхагIа хилар геттара боккха лоархIам болаши дикачунга дог доахийташи да. Укх шера январь бетта промышленноста хьакъехьа вIаши гIулакхаш леладарах йолча соглашене ларда еллар дуккхача доакъошка беча балхаца ювзаенна, вIаши хьаштдола, цунца мехкдаьттеи гази яккхара, бос бола металлаш дахара, каьхата хIамаши каьхати хьадара хьакъехьара а, информаци вIаши йовзийтара. Уж вIаши леладу гIулакхаш латт, хIанз а дикка кIезига яле а, геттара боккха лоархIам болча торговле ларда тIа.

Iилма, техника, культура хьакъехьа вIаши дар довзийтар, вIашш хьаштдолча политически деша, хIаьта иштта вай торговни отношеней а хьакъехьа консультацеш яр бахьан долаш вIаши дикагIа довза а кхетаде а доладеннад, аьлар Премьер-Министра П. Э. Трюдос.

Цига ше къамаьл деш, СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина белгалдаьккхар, нагахьа санна духхьал цхьан шера Советски Союзеи Канадаи правительстваша премьер-министраш вIаши дIа-юха бахар пайдане лаьрхIадале, тIаккха цо ше а дуккхачох дувц, эггара хьалха вай паччахьалкхенашта юкъе дийнна лоалахой гIулакхаш хьахулатташ хиларах.

Вай мехкаша вIаши леладеча гIулакхаша чулоаш хIанз политически, торгово-экономически, Iилма-технически, культурни, кхыдола дукха а доакъош. Шинна а мехко хIанз деш дола гIулакхаш тIадерзадаьд уж вIаши леладу гIулакхаш чIоагIа, стабильни, шераш хьалха вIаши леладу советско-канадски гIулакхаш дегIаухилга къоастаде йиш хургйолаш хилийтара, уж кхы а шерагIеи массе оагIорахьареи а деш.

Оаха боккха лоархIам бу укх шера май бетта кулгаш яздаьча, вай мехкашта юкъерча отношенешка эггара хьалха хан-ханнахьа контакташ хиларен дунен халкъашта юкъерча проблемай а шин оагIорча отношеней дешай а хьакъехьа вIаши дагадалареи практика оттаеш долча советско-канадски протокола.

Советски Союзо, белгалдоаккх А. Н. Косыгина, дерригача мехкашка йоах дунен тIа кхоххам оттабеча, хIама машаре хьакхоллара халкъаш тIерадоахача. Дунен халкъашта юкъера проблемаш къоастаеча юкъе дакъа лоацаш хила. Цу хьакъехьа хIанзарча хьале де дезачох тхона йетараш дийцар ше парте XXIV-ча съезде къамаьл деш Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретара Л. И. Брежнева.

Тайп - тайпара социальни строй йола паччахьалкхенаш машаре яхара ларда тIа машар чIоагIбара юкъе дакъа лаца кийча долча дерригача мехкашка кхайкаяь я тха программа. Советско-канадски отношенеш дегIаахар иштта йола политика пайдане хилара кхы цхьаькха хьокхам а ба.

Советско - канадски отношенеш дегIаахарах оаха лерхI машаре дахара лини чIоагIъяра юкъе лоаца къаьстта дола дакъа, цудухьа советски халкъо даькъала дувц уж дегIаахар.

Дунен тIа машар лора а лургба, чIоагI а лургба, нагахь санна машар беза ерригa паччахьалкхенаш агрессен тIемои лехараштa хIама гохара хьинареи айхха духьал йовле, дерригa халкъаш кортамукъеи шоай лоIаме кулгеи шоаш дегIааха цар йола сийлахьа бокъон лора а еш.

Цудухьа кхайк тхо массанега а машара программаца. Цудухьа советско - канадски вIаши леладу гIулакхаш цхьаннена а духьал дерзадаьдац, дунен халкъашта юкъерча кхерамзаленна гIо де да—цар дуккхагIа гIо дар лов тхона.

Нагахьа санна паччахьалкхенаша шоай арахьарча политика болх кхычар позицеш йохаяра, цар законагIа йола бокъонаши хьашташи толхадара тIаберзабаь бале, тIаккха иштта наькъо болаш бола дунен халкъашта юкъера кхоххам ирбар мара, къоастаеза проблемаш къоастаяра гIулакх чоалхане даккхар мара, кризисийн конфликтайн кхуврчаш хьахилийтар мара кхы хIама дергдац. Иштта йола политика къайлакххахьа гIерташ фуннагIа дувце а, юххера а, цо хьахоккхаргда, ше нийса ца хилар, из чакхъяккха гIертача мехкашта шоашта а из кхераме хилар.

Тха машара политика кхоачашъяра лаьрхIа да, аьлар дIахо А. Н. Косыгина, советски кулгалхой кхыча мехкашка ухаш хилар, хIаьта иштта доазол дехьарча мехкий паччахьалкхеи деятелаш вешитагIа Советски Союзе ахара, иштта дIа-юха ухаш уттаду дунен халкъашта юкъера кхоххам мелбари дунен халкъашта юкъера вIаши леладу гIулакхаш шеръяреи гIулакхаш. Цу гIулакха лаьрхIа да тхо визитагIа Канаде даххар а.

ХIанзарча дуненах эггара йоккхагIйолча массехк паччахьалкхено доал дара, къувсара, тийшачабалха арена хетарех дац тхо. Дунен халкъашта юкъера вIаши леладу гIулакхаш шердареи дунен халкъашта юкъера кхерамзле Iалашъяреи гIулакхаца тарлургйоацаш хиларах гарра иштта йола политика тIаэцац Советски Союзо.

А. Н. Косыгина белгалдаькхар, Советски Союзо хIанзарча дуккхача актуальни дешай хьакъехьарча Канада конструктивни позице, цо дуккха дунен халкъашта юкъера лоархIаме соглашенеш оттаеча юкъе лоацача дикача даькъа мах беш хилар.

П. Э. Трюдоси А. Н. Косыгиней даь къамаьлаш тIоараш тохарца тIаийцар.

ОТТАВА, 19 октябрь. (ТАСС). СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин Оттавана юхерча «Белл-нозерн рисерч» яхача тохкама институте ваха хилар.

1800 инженера техники болх беш йолча цу институто проекташи конструкцеши уттаю бувзама эшача электронни приборашеи оборудованеней. Укхаза хьаеш я, къаьстта аьлча, гаьнна хоам бара лаьрхIа, 6500 километр гаьна кхоачача 12-зза долча концентрически каналагIа 20 эзар шин оагIорахьара передаточни линеш Iалашъеш йола сиха болх бу система.

А. Н. Косыгин, шийца хиннача «Белл-нозерна» президента доктора Д. Чизхолма хьа а йовзийташ института лабораторешка, чоалханерча установкашка хьежар.

ЛЕНИНА САННА ДЕША, БОЛХ БЕ, КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ

Студентий Ерригсоюзни слет

(Йистедоалар. Доладур 1-ча оагIо тIа).

заенна йолча свелёнеи океана чура керттердар хьа а мишта хоржаргда, Iома а мишта дергда? Уж дерригаш а исторически дешаш дац.

Къахьегама фронтерча из яле а е кхы яле а йолча участке шоай гIулакха специалисташ а хинна дIаотта кийчлуш да шо. Цудухьа деша дагIача хана шун керттера уйла тIайийрза хила деза советски специалистагара, коммунизм хьалъеча хьинаре лакъа лоацачунгара тахан вахаро дIадехараш.

Таханара советски специалист — из ва марксистско-ленински хьехама лардаш бокъонца Iомаяь, партеи мехкои лерхIа политически хIамаш шаьра бIаргагуш, шерра Iилмани практически кийчо йолаш, шийспециальность ма ярра йовзаш вола саг.

Таханара советски специалист — из ва кхетам болаш, къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара принципаш практике чакхъяха хоеш вола говза организатор. Цунна хов нахаца болх бе, коллективни опыта мах бу цо, новкъосташта хетарашка ладувгI, карагIдаьннарий критически мах бу.

ХIаьта хIанзара специалист — из, вIалла шеко а йоацаш, лакха культура, шера эрудици, йолаш вола саг ва, лоацца аьлча, из ва кердача, социалистически общества бокъонца вола интеллигент. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

ТIаккха фу эш белгтала цу лакхача боарамга кхачара.

Вуза программни материал кIоаргга, ше ма ярра Iомаяр лоархIаме, вIалла данза дарг доацаш да. Цхьабакъда, цу цхьан хIамах а хилац кхоачам. Шийзнанеш даим эргайоахаш тоае Iомавала веза, тохкамхочун говзал йоаллаш, шерра теоретически кругозор йолаш хила веза. Ишта ца хуле хала хургда тIа-тIа лакхлуш латтача знанеех, тIа-тIа алсамъювлаш йолча Iилман информацех лоархIавала.

Таханарча вузерча дешара процессо тIа-тIа дукхагIа ког гIорттолга ю тохкама гIулакхашта гаргагIа латтаргдола гIулакхаш студенто шийгтара чакхдахарах. Студенташа цхьатарра дакъа лоац Iилман кружокашкеи семинарашкеи, цIаккха ца лаьцача тайпара шера хьаллоацаш я Iилман балхий конкурсаши выставкаши. ХIаьта из дика а да!

Къаьстта белгалдаккха безам ба са, деза новкъостий: специальность творчески караерзаюлургьяц, вай коммунизм хьалъеча хьинаре дакъа лоацар, парте политика наха юкъе чакхйоахар а хинна дIаотталургвац марксистско-ленински теори Iомаяьчул тIехьагIа мара. Марксизма-ленинизма хьехам—из моллагIча профилах волча специалиста знанеи лард я, царех дIакъоастаде йиш йоаца цхьа дакъа да.

Марксизмана - ленинизмана, пролетарски интернационализмана тешаме хилар — из я лаккхерча школа чIоагIъеи йIаьхий еи езаш йола вай парте, вай комсомола дика традици. (ДIаьхдаь тIоараш тох). Советски студенчество — дунен тIарча кагирхой хьалха латта отряд. Кхыча мехкашкарча шийханнарчарца цхьана цо хьинаре къовсам лоаттабу империализмана духьала, социальни нийсхо, дерригача халкъий дикагIйола кхоане бахьан долаш. Цудухьа из вай советски студенчествах доалла доккха, дика гIулакх да! (ТIоараш тох).

Новкъостий! Эшшаш йола знанеш, эша, советски специалистах доахкаш хиланза даргдоаца гIулакхаш Iомадара новкъостал ду шоана хьехархоша. Ээараш ба вай башха-дика болхлой: преподавателаш, доценташ, профессораш. Миччахьа а — сийлахь истори а долаш йолча гIорьяьннача университете а биографи хIана дIайолалуш мара йоацача институте — къахьегаш уж бале а, цар къахьегам, цар опыт, цар знанеш вай общества мах баь варгвоацаш йола ганз я. (ТIоараш тох). Дукхача лаккхерча дешара заведенешка хьахиннай йоккхий Iилман школаш. Царна керте латт даьй мехкеи дунени Iилма доккхал деш бола, мехка гIорбаьнна Iилмахой.

Вожхача Iилмахочо, бокъонца волча педагого шийдешархошка кердавоах ше. Дешархочо хьаэц хьехархочун идейни тешам, къахьегамцара цун гIулакх. Iилман эрудици, балха методика. Шоай хьехархошка хьежжа хила, доттагIий. Хьехархочоа кулаш дола эггара доккхагIдола дикахетар лел царна: ученик шийл тIехвалара цул дог тешадар. (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Лоацца аьлча, доттагIий, «Деша, деша, деша!» яха ленински лозунг шоана тахан а тIехьа эггара лоархIамегIара, эггара актуальнегIа дола вахара лозунг долаш дус!

Цхьабакъда, вай йиш яц, бокъо яц цхьаькха ленински тIахьехам бийбе я: дешара процесс коммунистически кхетам балара процессаца айхха бувзам болаш хилийтара баь тIахьехам. Бакъдар аьлча, практике уж ши процесс бIарча цаI а хинна вIашагIкхета езаш я. Цхьабакъда, из ши-шегIа хулаш дац. Цун даим йоакхо еш хила деза Iилмаш хьехача хана сийня, иштта вузий общественни вахар вIаштIехьдоаккхача а. Цу гIулакха юкъе Iалаьмате доккха дакъа лаца дезаш я вузовски партийнии комсомольскии организацеш.

Университета е института партийни организаци — из я коллектива политически авангард, хIаьта вузовски партком — цун денале штаб. Администраци гIулакхашта тIахьожам лоаттабе вузий партийни организацешта бокъо яларца дувзаденна цар лоархIам лаккхерча школа дерригача вахаре лакхлу. Партийни организацей бIарг тIа ца кхоачаш дйса йиш яц лаккхерча дешара заведене балха цхьанкха принципиальни доц. Дешар хьехара балха чулоацам а студенташа мукъайоаккха ха а, Iилмай тохкамаш делга вIаштIехьдаккхар, общественни болхи спорти — долача хIамаьца гIулакх долаш хила беза вузий коммунисташ.

Кхетама балхаца лоадам боаца хIамаш хилац е хила йиш а яц. Укхаза деш дола къамаьл-м эггара чоалханегIеи бехктокхамегIеи долча цхьан гIулакха хьакъехьа —кхоане хьалъерий уйлаши оамалаши вIаштIехьъяккхара хьакъехьа, дегаши хьакъали чIоагIдара хьакъехьа ма дий!

Вузий партийни организацей комсомольски организацешцара бувзам айхагIа ме хул, цар вахар дикагIа ме Iомаду, цар балха новкъостал дикагIа ме ду, толамегIа болх бергба цар. Комсомольцаш советски студенчества дуккха а доккхагIа дола дакъа ма дий.

Вузовски комсомольски организацей болх лоархIамеи Iалаьмате бехктокхамеи гIулакх. Белггала аьлча, институтерчеи университетерчеи дешаро зIамигача сагагара дIадех ше цхьаь еча занятешка из цхьа система йолаш хулга, хIаьта цу гIулакха эш денал долаш ше лаьрхIар кхоачашдалца тIера ца воалаш хулга. ДоагIар новкъосташха дизза хьадехаш хилар, шийа гонахьарчар а де дезачох саккхер, шийдисциплина чIоагIа лелаяр, дешара распорядке дIадехаш дола керттера хIамаш тешшаме кхоачашдар — ишта да хургволча специалиста профессиональнии граждански кхетам вIаштIехьбалара хиланза даргдоаца хьалаш. ТIаккха духхьал комсомол я уж гIулакхаш доахкаш хургволаш студент хьалкхеве везар. ХIаьта цу гIулакха творчества, безам тIагIоргболаш, студента ховраш ма дарра хьагучадахараи дегIадоаладараи новкъостал дергдола, кердадараш лаха, даим дIахьалхашкахьа аха из оарцагIвоахаргвола гIо дергдолаш дола хьал оттаде деза хIара дешара заведене.

Студенчества вахаре тIа-тIа боккхагIча лоархIаме хила езаш я вузовски профсоюзни организацеш. Дешара процесс нийса вIаштIехьъяккхара, производственни практика, студенташа саллаIара, художественни самодеятельность, физкультура, спорт дегIайоалаяра, общежитерча вахара дикача хьалий, студенташта материальни новкъостал дара, царга дика хьал хилийтара, балха безам тIабахийтара йоакхо яр — уж дерригахIамаш, новкъостий, лоадамбоаца хIамаш дац, лакха квалификаци йолаш бола специалисташ толаме вIаштIехьбахараи хьалкхебараи лоархIаме хьал да.

Вайна къаьстта чIоагIа ловша къаьгга хьагуш общественни уйла йолаш вола саг санна студент хьалкхер, ше коллективана юкъе воацаш долча вахара цо уйла ца яр. ХIаьта, вайна ма харра, из кхоачашхул общественни болх дика, корта а болаш вIаштIехьбаккхарца. Укх тIеххьарча шерашка вузашкарча общественни балха боарам дикка лакхбеннаб. Хьалхашка латта деххараш кхоачашдара тIаберзабаь, массе тайпара, чулоацам болаш из хилийтара йоакхо ю партийнии комсомольскии организацеша. Кораяьи толаме дегIаухаши я студенчески гIанда тIа багIача хана а тIехьа къахьегамеи общественно - политическии гIулакхий тайп-тайпарча сферашка шоай низаш тахха кагийча нахан мехкараштеи торо луш йола цун формаш.

Цунца дувзаденна дикача дешаца хьоахабе безам ба са студенташ-активисташ. ТIабийрзза, бIубенна, шоашта болча пайдал духьа доацаш гIулакхаш деш бола уж даим хьалха латт — дешача, Iилман балха тIа, общественни гIулакхашка. Партийни комитеташа, комсомольски организацеша йоакхо е еза дикагIа бола активисташ парте дIачубаха могабара. (ДIаьхдаь тIоараш тох). Вай шеко яц, шоаех бенна из боккха тешам цар сийленца кхоачашбергхиларах! (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Укхаза белгал ца йоаккхаш йита йиш яц студенчески гIишлошъю отрядаш санна йола комсомольски самодеятельноста тоъал керда форма. Из я, сона хетаргахьа, вай замо дIадехараша а, кагирхошта шоашта эшараша а бокъонца ма яххара йола студенчества хьинар хьагучадоахеи оарцагIдоахеи, цун хьинара форма. Тахан «кхоалагIча семестра» школа яьккха баьннаб хIанзале а миллион совгIа бола кагий нахи мехкарийи. ГIишлошъеча студенчески отрядашка дакъа лацаро дика зIирган тохаш дола дика фу тессад къоначар дегашка.

Цу отрядий балхо кхы тIа а хьахьокх, общественни вахаре студенто дакъа лацар — из шоашта болча лоIама — деш дола лоацар а доацаш, къоначасага дукха хIама луш долаш бехктокхама уйла дегIаккхувлаш. обществагара баркал доаккхаш дола кхоачамах диза, практически пайдена гIулакх да. (ДIаьхдаь тIоараш тох). Цунна дола тешал да дика къахьегарах, дешача, Iилман чу толамаш дахарах алхха укх шера пхи бIаь студента енна орденаши медалаши. (ТIоараш тох).

Шуга хоам беш къаьстта хоза хет сона, тIехника дешарах, хьинаре къахьегарах, общественни болх дика лелабарах слете дакъа лоацаш мел бараштa Ленински Юбилейни медалаш енна хиларах (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох. Берригаш а хьалгIовтт. Ерригача зало цхьатарра йоах: «Советски Союза Коммунистически партена—хоастам, хоастам, хоастам!», «Ура!»).

Из дала а доагIаш деша совгIат Централи Комитето дег тIара даькъала дувц шун. (ЧIоагIа тIоараш тох).

Парте Централи Комитет дог тийша я оашош мел йоаккха ха оаш Ленина санна Iомалуш, болх беш, къовсам лоаттабеш йоаккхаргхиларах! (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Деза доттагIий! Лоаца я студенчески ха — дерригa а пхиялх шу мара дац. ХIаьта дIахо мел йодача хана юс цун лар. Цу шерашка Iомадаьр — из, оалаш ма дарра, белажаш IотеIаеш боаца мухь ба. Кхыча бесса, культура, общественни навыкаи, знанеи багаж езагIа ме хул, бIубеннагIа гIа боах саго вахаре. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Дешара шераш чакхдаргда, пачхьалкхен экзаменаш дIалургья оаш, дипломашта защита ергья, тIехьашкахьа юсаргья зачеташи проекташи. Цхьабакъда, дешар чакхдалар — из шун къахьегама биографе юхьиг мара яц. ХIаьта болх бе миччахьа шо долхе а, оаш шоашца хьоргда студенчески шераша шоашта камаьршша денна хIамаш — идейно дог тийша хилар, кIоарга знанеш, шоай професси дукхаезар, шоай сийлахь-йоккхача Даьхенна мутIахьа хилар. (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Оаш лерхIарашка, шун гIулакхашка, уйлашка даим бахалба шун студенчески къонала низ, ма бовлба шун дегай ала, цIенеи дикеи хийла шун уйлаш. (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Мукъаба сона, деза доттагIий, оаш тIехника дешар, унахцIева, ирав долаш шо дахар, халкъа, коммунизма сийлахь - йоккхийча идеалашта гIулакх деча бакъахьерча наькъа тIа оаш доккхий толамаш дахар ловш шоашта ловца, бакха. (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Даькъала хийла сийлахь советски студенчество — коммунизм хьалъеча къоначар денале отряд! (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох. Берригаш а хьалгIовтт).

Даькъала хийла Ленински комсомол — Коммунистически парте тешаме гIонча! (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Хоастам хилба турпалча советски халкъа — халкъа - кхоллаамаш дечоа, халкъа-кердадараш хьадечоа! (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Хоастам хилба коммунистий сийлахь - йоккхача партена! (Йоккхача оваццега доалаш, чIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох. Слете дакъа лоацараша ура а гIайтта цхьатарра йоах: «Ура!», «Советски Союза Коммунистически партена — хоастам!», «Ленински Централи Комитета — хоастам!»).

* * *

Новкъоста Л. И. Брежнева къамаьлага чIоагIа уйла тIаяхийта ла а дийгIар, хIаьта дIаьхдаь деттача тIоараша цкъа санна дукхаза юкъагIа а даьхар из.

Слете дакъа лоацарий цIерагIа къамаьл дир ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара Е. М. Тяжельникова. Цо аьлар:

— Вай хIанзза чIоагIа уйла тIаяхийта ладийгIар Советски Союза Коммунистически парте Централи Комитета Генеральни секретара новкъоста Леонид Ильич Брежнева даьча сийрдача, кIоарга маIан долаш, дог тохадолийташ долча къамаьлага. (ДIаьхдаь тIоараш тох). Цу башха - дикача къамаьлага, партегара доагIача цу дег тIарча дешашка вайша цхьана телевизорий экранашта хьалхашка, радиоприемникашта юкъе ладийгIар вай сийлахь - йоккхача Даьхен берригача студенташа. (ТIоараш тох).

Мукъаба сона деза новкъостий, хIара денна, сакхувш, дог тохадолийташ Ленински комсомола, кагирхой, советски студенчества терко ярах вайна денна. Даьхен деза совгIаташ бахьан долаш Леонид Ильич Брежневна, парте Централи Комитета, Советски правительствана воай цIенача дег тIара а воIо даьна ардола а баркал ала! (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Оха КПСС Централи Комитета, ЦК Политбюрона, хьона, Леонид Ильич тешшаме дош лу. Советий Мехка къоначо воахало ийна хьалхашка оттадаь деххараш сийленца кхоачашдергхиларах, вай хьамсарча Коммунистически партена гонахьа кхы а айхагIа кхоталургхиларах, ший дерригa низаш, знанеш, хьинар КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсама дIалургхиларах! (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох. Берригаш а хьалгIовтт, цIогIарч детт: «Советски Союза Коммунистически партена — хоастам!»).

Цул тIехьагIа «Коммунизм хьалъяра хIанзарча этапе лаккхерча школа декхараш» яха доклад йир слете СССР лаккхерчеи юкъерча специальнии образоване министра В. П. Елютина.

Цул тIахьагIа слете къамаьлаш дир Гонщенко Александра — ВЛКСМ ЦК члена, Ленинградски пачхьалкхен университета комсомола комитета секретара, Давыденко Леонида — Белорусски пачхьалкхен университета студента, Аккушкарова Куралая—Казахстана ЛКСМ ЦК члена, Казахски пачхьалкхен университета студенткас, Махкамова Хамидас — Ташкентски медицински института студенткас, кхычар.

Къамаьлаш мел даьоаша КПСС Централи Комитета, парте ЦК Политбюрона, Советски правительствана дег тIара баркал аьлар советски студентий денна дас санна йоакхо ярах. Цар дош делар, лакха квалифицированни специалисташ — коммунистически общество хьалъе хьакъ дараш хилара шоай дерригa низаши хьинари шоаш тIадохийтаргхиларах. Шоай ерригa знанеш, хьинаре къахьегам, къонача дегаи йовхал Советий Мехка къонало дIалургья КПСС XXIV исторически съездо хьалхашка оттадаь сийлахь декхараш кхоачашдара.

Кагирхошта патриотически кхетам баларах йола шийуйлаш ювцаш дагаваьлар советски халкъа революционни, тIема, къахьегама сийлен моттигашка гIолла комсомольцашеи кагирхошеи еча Ерригсоюзни похода штаба председатель Советски Союза Маршал шозза Советски Союза Турпал И. С. Конев.

Студентий Ерригсоюзни слет дIахо болх беш я.

(ТАСС).

ОКТЯБРА СИЙНА

Октябра цIей сийна къахьегама вахте эттача Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода № 21-2 йолча установка коллективо лакха толамаш доах. ХIанз ноябрь бетта чотах къахьегаш ба коммунистически къахьегама цIи лелаеча установка оператораш.

Планал совгIа итташ эзараш тоннаш продукци еннай Даьхенна. Укх бетта а дукха планал совгIа продукци арахецаргья установка. Коллективе къаьстта дика болх барца белгалъяьннай йоккхагIйолча оператора Белоусова Елена Васильевнай смена. Смене къахьегаш ба шоай балхах дика кхеташ бола оператор нов. Ломинцеви оператора гIонча Цыганковаи.

СУРТА ТIА: смена дIалу ха хьатIакхоачаш баьча балха итоташ еш ба (аьрдехьара аьттехьа) оператора гIонча Цыганкова, йоккхагIйола оператор Белоусова, оператор Ломинцев, установка начальник, Социалистически Къахьегама Турпал Пугачев.

И. ПЛИЕВА сурт.

Мишта кхоачашду тIаийца декхараш?

ТОЛАМИЙ ЛАРД

Грозненски автокомбината коллективо Нохч - ГIалгIай автотранспортни Управлене 14-36 йолча автоколонна коллективаца социалистически яхь лелаю массехк шу да. Яхьо денгара денга кердача къахьегама толамашка кхувл уж ши коллектив. Цу яхье дукхача хана депз хьалхара моттиг лелаеш хьабоагIа Грозненски автокомбината болхлой. БархIлагIча пятилетка план ханал дукха а хьалха кхоачашйир цар. Уж къахьегама толамаш кхы а совдоахаш дIайолаяьй комбината автомобилисташа керда пятилетка.

Пятилетка хьалхарча шера плани Октябра цIей сийна тIаийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара тIагIертта къовсам лоаттабу цар. Тоннокилометрий шера план 26 декабре кхоачашъе лерхI комбината коллективо. планагIа лаьрхIачул совгIа цо дIа-юха хьоргба 18 эзар тонн халкъа боахама мухь. Къахьегама овсарле лакха хиларах кхоачамбаь Iаш цигара болхлой, цар къовсам лоаттабу бензин кходара тIехьа: шера планал совгIа 2 процент бензин кходе, пачхьалкхенна пайда бара задани 106 процент кхоачашъе дош деннад цар.

Уж декхараш ханал хьалха кхоачашдара 1436 автоколонна коллективаца из яхье ялар бахьан долаш боккха пайда баьннаб комбината коллективана. ХIара бетта доаха толамаш лакхагIа хул цул хьалха дIабахача бетта даьхачарел. Халкъбоахама мухь дIа - юха бахьара 10 бетта план ханал дуккха а хьалха 10 октябре 101,5 процент кхоачашъяьй цо, хIаьта тонокилометрий задани 102,5 процент кхоачашъяьй. Пачхьалкхенна планал совгIа пайда бара задани 11 процент тIехкхоачашъяьй. ХIанзлехьа 10 бетта планал совгIа дIа-юха бихьа халкъбоахама мухь 15 эзар тонн я. ХIаьта кхоаь бензин планагIа лаьрхIачул 8 процент дукхагIа да.

КарагIдаьнначох кхоачамбаь Iеш бац комбината автомобилисташ. «Социалистически яхь вIаштIехьяккхар дIахо тоадарах» бола КПСС ЦК соцам дог раьза хиина тIа а йийца комбината коллективо белгалъяьхар шоай предприятей болх кхы тIа а тоабара йола дуккха мероприятеш. Машенашта тIехьа прицепаш а тувсаш дукхагIа мухь дIакхухьаргбола гIулакх ваIштIехьдаьккхад цар, къахьегама дисциплина дикка чIоагIъяьй, шерагIа яьржай комбината автоколонашта юкъера социалистически яхь. ХIара кварталагIа социалистически яхье яьннача коллективай къахьегама толамий итогаш ю, хIаьта оперативни итогаш ю хIара декадагIа. Иштта болх вIаштIехьбаккхар бахьан долаш дог гIоздоаха толамаш доах комбината коллективо.

Социалистически яхье хьалхара моттиг лелаю коммунист С. А. Ибрагимов керте латтача кхоалагIча колонна коллективо. Шоай болх дика бовзаш, башха - дика производственникаш цу коллективе дукха хилар па цун керттера бахьан. Коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи лелаю цигарча 43 болхлочо. Шоай новкъосташта хьокхам а телаш къахьегаш ба цига: шофераш Дедов Юрий, Бондарь Юрий, Саидов Ахьмад, Барханоев Люп, слесарь Идигов Салам, кхы дуккхабараш.

Социалистически яхь йоаржаяр бахьан долаш дикка тоаденнад укх тIеххьарча хана 1436 автоколонна коллектива технико-экономически хьокхамаш а. ДукхагIа мухь дIа - юха кхухьаргболеи сухал лаккхагI хургйолеи гIулакх вIаштIехьдаьккхад цар. Мухь тIаботташи тIера Iабоаккхаши зехьа йозещ йола ха кIезигъяьй.

Социалистически яхье яьннача шин автотранспортни предприяте коллективо даьхача толамий шера цкъа итогаш ю, хIаьта оперативни еш йола итогаш кварталагIа цкъа ю. Цига царна довз хIара коллективо даьха технико-экономически хьокхамаш, дIа—юха лу дикагIйола опыт. Таханарча денга кхоачаш социалистически яхье хьалхара моттиг лелаю цига Грозненски автокомбината коллективо (директор Е. А. Надиев парторганизаце секретарь С. Ибрагимов, профсоюза местком председатель Н. Колокольцев).

Укхаза белгалдаккха дезаш да К. Шкенев керте латтача 1436 йолча автоколонна коллективо ше тIаийца социалистически декхараш кхоачаш ца деш хилар. Мухь дIа-юха бахьара 9 бетта план 87,4 процент мара кхоачашъяьяц цо, хIаьта тоннокилометрий 9 бетта задани—93 процент мара кхоачашъяц. Цу масалаша къаьгга хьахьокх шийторонех цо бизза пайда ца эцилга. Автоколонна коллективо тIагIертта къовсам лоаттабац къахьегама овсарле лаккхъяра йола мероприятеш ханнахьа чакхъяхара, керда техникеи технологии производствана юкъехкхахьара болх эсала лел, къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаьккхабац, къахьегамеи производственнии дисциплина лоха я.

КПСС ЦК соцам къоабалбаь тIаийцача коллективо лаьрхIад балха юкъера кхоачамбоацараш дIа а доахаш социалистически яхь кхетамца вIаштIехьяккх а, тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашде а.

М. ПЛЮЩ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

КЪАХЬЕГАМХОШТА— АТЕИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ

Идеологически балхах дIакъоастаде йиш йоаца дакъа да Iилма ларда тIа къахьегамхошта атеистически кхетам балар.

Укх тIеххьарча шерашка дикка дукхагIа бу атеистически болх тха районе. «Атеистически болх мишта латти из тоабара де дезари» дийцар КПСС горкома бюро. Иштта дийцад «дезал, школа, общественность», «Къахьегамхошта коммунистически кхетам балари из лулга тоадари» яха а кхыдола а дешаш. Цу дерригача дешашка къаьстта теркам тIабахийтар антирелигиозни балха.

Районе хIара шера дукхагIа еш Iилма - атеистически тематикагIа йола лекцеш. Антирелигиозни болх беш районе 100 совгIа лектор - атеисти политинформатори ва. Парте горкома, ВЛКСМ горкома, «Знание» общества лекторски группаша балха керда тематика оттаяьй. ДукхагIа Iомаде доладаьд В. И. Ленина атеизмах дола йоазош семинарашка, Iилма - теоретически конференцешка.

Партийни комсомольски организацеша, поселкайи юртеи Советаша юкъеккхувл атеистически пропаганда тайп - тайпара йола, наха дикагIа кхетаргйола формаш. Городеи районеи шерра пайда эц кинолекторех, болх беш я атеистий клубаш, уголокаш, тематически, хаттареи жопи далареи сайренаш, читательски конференцеш ю, атеистически книжкай автораща вIашагIбетталу, кхыдараш ду.

Шерра юкъейоалаю керда традицеши обрядаши: саг йигар — маьре яхар, паспорташ дIадалар, эггара хьалха болхло а хинна дIаоттар, Советски Эскаре зIамиг саг накъавакккхар торжественно белгалдоаккх, къахьегама сийлен сайренаш ю, улицай деза денош ду.

Из болх дика вIаштIехьбаьккхаб медицински инструментий завода, локомотивни депо, «Кавказ», «Октябра 40 шу» яхача колхозий партийни организацешка.

Районе укх тIеххьарча шерашка хьахиннай прогрессивни традицеш. Уж я ахархочун ди, комсомольски хьисапе саг йоалаяр. Предприяте е колхоза коллективо къахьегама котало яккхар, новкъост пенсе вахар торжественно белгалдоаккх. Традици а хинна дIаэттад «Са професси — са доккхал» яха сайренаш елга. Иштта йола сайренаш ю Локомотивни депо, ГПТУ-8, кхычахьа а. Укхаза къахьегама ветеранаша кагирхошта дувц дIаяхача халача ханах, керда социалистически строй бахьан долаш лоаттабаьча халача къовсамах. Шоаш дика хилар хьахьекхай цIагIарча лектореша а. Уж 300 гаргга я. Цу лектореш ка беча балха дикка моттиг лоац атеистически кхетамо. Цар йиш хулийт лекционни пропаганда дынах тешача нахаца индивидуальни беча балхаца ювза. Из болх дика бу педучилища, «Дружба», «Кавказ», «Октябра 40 шу» яхача колхозий парторганизацешка.

Антирелигиозни балха тIа боккха лоархIам болаш я юртара граждани сходаш. Уж хан-ханнахьа хул ерригача юрташка вIаштIехьъяьха а гIулакхаца а хул Новогрозненски, Энгель-Юрта, Исти-Су, Джалке, кхычахьа сходаш. Сходашка хержача комиссеша де деза гIулакхаш уттаду парте горкомо, горисполкомо. Цу комиссешкара новкъостал хул тхона антирелигиозни балха тIехь.

Районе хьаяь я йоагIаш йола Iилма-атеистически кхетам балара организационни структура.

Дуккхача юкхьанцарча парторганизацешка къоастабаьб балха участкана бехктокхаме а хургболаш коммунисташ. Царна тIадиллад шоай предприяте боахаме, колхозе, совхозе из болх белга.

Парте горкоме болх беш я атеистически совет, хIаьта йоккхача парторганизацешка — комиссеш. Масала, медицински инструментий заводе, локомотивни депо, «Кавказ» колхозе, кхычахьа из болх беш я комиссеш.

Иштта болх вIаштIехьбаккхаро йиш хулийт из хьаддаи пайданегIеп бе. дикагIа Iомае йиш хул ленински теоретически тIехьале, атеистически хьехам.

Партийни организацеш гIерт Iилма - атеистически пропаганда мамогга вахара гаргаоза, коммунизм хьалъяра хьдла долча декхараща из ювза. Вахаро хьахьокх иштта бувзам хилча мара атеистически балхе боагIаш бола пайда лург ца хилар.

Партийни организацеша атеистически балха тIехь керттера лерхI бахаш бола беррига нах цунна юкъеозар хIара сагага из дIакхачийтар. Из де лерхIаш ше къаьстта ю атеистически пропаганда, ладувгIаш барий культура, образовани, ха, кхал маIа хилар, хьашташ, хIаьта дынах тешаш хилара боарам теркал а беш.

Районе болх беш ва 700 медицински болхло. Цар общественни балха цхьа дакъа да дынах юхедисача гIулакхашца къовсам лоаттабар.

Медико - атеистически пропаганда еча шерра пайда ийбу балха тайп-тайпарча формех лекцеш еш, беседаш, консультацеш ю, дынах тешарашца индивидуальни болх бу.

Медикаша - атеисташа Апкаев Iумара, Янков Ислама, Павленко Фаннас, Ахьядова Iайнас, кхы дуккхачар бахача наха а шоай пациенташта а юкъе боккха атеистически болх бу.

Бизза атеистически кхетам бала йиш яц марксизм - ленинизм кIоаргга Iома ца йича. Цудухьа парте горкомо къаьстта теркам тIабохийт чаха политически дешар хьехара.

Партийни дешара система ерригача звеношка дешаш 5 эзар совгIа коммунист ва.

ХIара коммуниста, хIаьта иштта сакхеташ волча хIара граждашина а декхар да наха юкъе атеистически болх бар, дынах доалача зенах уж дIаххетабар.

Оаха активисташ - атеисташ кийчбу марксизма - ленинизма сайрийнарча университета филиале, партийнии комсомольскии организацей семинарашка, конференцешка.

Парте горкоме вIашагIтехай ды лелабеча, дынах тешача, наьха сакхетам, психологи йовзара лаьрхIа йола социологически тохкамаш ду группа. Цо новкъостал ду атеистически болх тоабара.

Района педагогически коллективаша дукха Iилма - атеистически болх бу. Дешархошта баь ца Iеш, цар даьшта - ноаношта а бу цар атеистически хьехам.

Хьехархой - атеисташ педагогически училищера Л. З. Межидов М. И. Ширшова, В. Вацаев, Новогрозненски бархI шерарча школера Т. Шудуев, М. А. Шаулсва, № 5 йолча юкъерча школера А. С. Манькова, Л. С. Герасименко, кхы дуккхабараш а дешархой даьй-ноаной болча бахе хул, царца къамаьлаш ду, ды Iилманца боаца хьехам хилярах уж дIакхетабу.

ДIаяхача замах юхедиса зене гIулакхаш дIададахара дикка болх бу культура учреждениша а. Клубийи библиотекайи балха тIехь тIа-тIа йоккхагIа моттиг дIалоац Iилма знанеш наха юкъе дIайоаржаяро. Тематически сайренаш, хаттарий жопий сайренаш, книжкаш дешарий конференцеш ю, лекцеш еш, беседаш ю, стендаш кийчду. Из болх дика бу городской библиотеке, В. И. Ленина цIерагIча машеннаьхахой клубе, Ишхой - Юртарча клубе, кхычар.

Массанахьа а бац атеистически болх бе ма боагIара, къовсам лоаттабац дIаяхача замах юхедиса во гIулакхаш дIададахара тIехь. Из вала доагIа «Дружба», «Джалка», «Новогрозненский» совхозий, кирпишкий завода партийни, профсоюзни, комсомольски организацеех. Укхаза во бу дынах тешарашца беш бола индивидуальни болх, атеистически болх бара коммунисташ къоастабаьбац.

ХIанз дукха проблемаш я лекционни болх тоабара, антирелигиозни болх бара даькъе къоастаяза.

Цхьайолча юрташка хIанз а тIехь нийслу дукха истий кхувлаш, маьре баха ха йоаца кхелета мехкарий маьре ухийташ, урдув доахаш йола моттигаш.

Социологически тохкамаша хьахьекхар кагирхошта царна юкъе атеистически болх ледара беш хилар. Социологически тохкамаша хьахьекхар уж дынах тешаш, ды лелабеш хилара керттера бахьан цар коллективаца бувзам ца хилар, общественно - пайдане болх беча юкъе дакъа ца лацар долга. Цу бахьанах дынах тешаш бя дукхагIа бола кхалнах а. ХIаьта царца беш бола болх эггара низкъалагIа хургба, керда методаш лаха еза из тоабара.

Ды массаза а цIенхаштта духьал хиннаб дуне, вахар Iилма ларда тIа кхетадара. Цудухьа цунца лоаттабеш бола къовсам цIаккха мелбалийта йиш яц.

Э. ИСАЕВ.
КПСС Гудермеса горкома секретарь.

ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦ

Тха лоаман районо пачхьалкхенга дулх доккара план кхоачашйир 105 процент, фуаш доккара — 101 процент, хIьата тха доккара план — 103 процент.

Октябрь бетта а лохъялийтац хьайбаш леладераша шоай балха темпаш. Гуйре юкъе кхьчаяле а лаьгIдалийтац дулх доаханна цар тIадетталулга. Хозача гуйран деноша торо хулийтт хьайбаш чу а ца соцадеш дажийта. Из бахьан долаш дукха доакъар кходу фермаша.

Хьалха ца хиннача тайпара дукха доакъар Iалашдаьд оаха. 1,5 шера тоъал доакъар да района боахамий фермашка. ДукхагIча даькъе из я лоаман дьгIенашкара хьекха йол, лаьттагIа еллай дика силос, сенаж.

Нагахьа санна дIададахача шера комбидоакъар кхыча районашкара ийде дезаш хиннадале укх шера боахамаша из шоаш кхедаьча ялатах кийчду.

Баьций конвейер. Малав хьайбаш леладера цун лоархIам ца бовзаш. ХIара лаьттан чIегалгах пайда а эцаш дIаюв укхаза тайп-тайпара баьцаш. Алхха суданка дIайийнай 220 гектар тIа. Диазза чуийцар из укх шера. ХIанз цу кхашка хьайбаш доажаду.

Мукъадаьннача лаьтта фу тоссаш латт. БIаьстан эгара халагIча апрель бетта доахан доажаде торо хургья цига. ХIанз района хьайбаш леладераш «Социалистически яхь вIаштIехьйоакхилга дIахо а тоадарах» бола КПСС Централни Комитета соцам доггаьза хинна хьал а лаьца шерра яхь йоржаьй пятилетка хьалхарча шера тIанийца декхараш ханал хьалха кхочашдара

И. МИЛЛАЕВА.

Ножай-Юрта юрта боахама управлене керттера экономист.

ФЕРМА ЦIЕ КНОПКАШ

ВIАЛЛА ца хиннача тайпара шурийна, дулха къийеннай Наьсаречa «Экажевский» совхоза Iаьлий-Юртара ферма. Яккха езача шурийна гIаьхха тоъаргья аьнна яйта фляташ ахапел совгIа яраш яьсса юс.

План кхоачашъярга хьежжа мара айлац болхлошта лу алапи. ХIаьта из лохделча сага балхацара безам мишта хул ховш ма дий. Нах дIаух балхара цхьацца бахьанаш а доахаш. Керда бараш хьабоалабу дехар дий а аьле а дийце а. Уж Iомабеш, царгара боаггIача тайпара болх хьабеха йиш йоацаш дукха ха йоакх. Т`кха шоай балхах кхийтта баьлча, хьатела сомаш кхы ай ца лулга а хайя уж а дIабоах.

Иштта доаркаш хувцалу укхаза хIара шера.

Цхьа бахьан из да. Нах дIаахар шоллагIдола бахьан — фермера болх сов хала хилар да. ХIанз а дIадаьннадац укхазарча доаркай а скотникий а бера шодаш, новраш, сецадац ах бийс яьлча гIетталга. Цхьабакъда, укхазарчул дикагIа механизацеца, автоматизацеца кийчъяь, укхаза миссел цIе кнопкаш йолаш районе цхьа ферма яц.

Иштта района центра, хIаьта кхыча юрташта гаьна уллача эIамигача Iаьлий-Юрта тхо чу хиннар промышленни ларда тIа яьха базаш йола, паргIатта ши-кхо бIаь етт чуотталургбола йоккха, сийрда, цIеча кирпишкех етта корпус я. Цу чу болх беча нахах «доаркаш», «скотникаш» яхаш цIераш яха аттa а дац цу чоалханерча техника бIарахьежача. Шлангаш дIачуйохка мара ца езаш доахан детта линейни агрегат я цу чу, доакъар дIахьа кхухьаш, из завода даьча хьаьш чу дехкаш, хIаьта кхо, нувхаш арайоаха транспортерий ленташ доахк корпусача. Электрически сердал я.

Лоацца аьлча, бокъонца йола шурий фабрика хила йиш йолаш я из корпус. Иштта дика яь еце а механизацеца, автоматизацеца, Iалашъяь я шоллагIйола корпус а.

Промышленносто ший низ хьакхачийтаб цу ферме. ХIаьта шоай хьашташка хьежжа хIама эргадаккхар, кердадар IотIатохар укхаза болх беча наьха творчески хьаькъала гIулакх да. Бакъда, из творчески цIара сийг укхаза гуш бац. гуш бац укхаза цу вай бувцача промышленноста низах эцаш бола пайда а. Наьха къахьегам аттача баккха, овсарле лакхъе, продукцега дIабода мах лохбе оттаь механизмаш, автоматаш зе IотIа а дехкаш латт. Механизации автоматизации хиннаяр аьнна хIама хувцалургдац цунга лерттIа болх байтаргбола гIулакх вIаштIехьдаьккха ца хуле.

Дукхача хана денз дувцаш а хIаьта Iилмо, вахара практико бакъдаь а да, механически хьисапе детташ дола доахан дегIакепа, шамарашта цхьатара долаш хила дезалга, хIана аьлча, промышленносто арахеца агрегаташ хIара тайп-тайпарча Iатта лаьрхIа хилац. КIеззига хало, уйла тIалхийта тIахьожам лоаттабе безаш да из гIулакх. ХIаьта а ферма заведующена Нальгиев Ахьмада, зоотехника Нальгиев Махьмада, кхыча кулгалхошта, специалисташта аттагIа да из ца дича. Шура локъаяь а локъанза а дола бруцелезах брак даь доахан лоатталу цу вай йийцача дикагIа йолча корпусе. Кулг-кара детта доаркаш ца а тоъаш механически хьисапе детт уж. ЧIоагIа хало ю царна цу агрегата. Соскаш тIа еххаш йола патронаш маезза хилац, хIаьта шура йоагIаш а ца йоагIаш а ма хулий. ТIаккха шурийна меттел цIе тIадамаш хьаувза йолалу насосаш. Укх шера кхы а дукхагIа хургда укхаза цу лазарах цамогаш дола доахан. Дукха ха йоацаш техкача Iула юкъе цамогаш болаш гучабаьлар кхы а 60 етт.

Дукха хилац цу вай говзача «изоляторе» болх бе тугаш доаркаш. Из бахьн долаш каст-каста халахетараш дувл ферме сои-сои гIоргьяц, яхаш. Цу тIа цу чу болх беча наьха инструкце боккъонех доаггIача тайпара хьашташ кхоачашдеш саг а вац.

Укхаза наха дукха сатувсаш кхьача автоматизации механизации тесса йиталга ховргда хIанззехьа а цун тишъяларга, из йохарга хьежача. Шоаш фу дергда ца ховш кулгаш дIа-хьа а ухийташ лел корпусашка гIолла слесараш Нальгиев Яхьян Евлоев Абои. Дукха оатхалаш йоацаш я, транспортер. ХIаьта кIала гIолла йоахка заводской басар хьекха ардакхаш дIаяьхай, эIанараш дIакхихьай.

Уж еррига механизмаш, автоматаш, агрегат лелаеш дола низ бола моторaш а доггIача тайпара Iунал ца дарах талхаш доагIа. Электрик вац. Дукха ха йоацаш рубильник тоае вена слесарь Нальгиев Яхья валанза ваьнна в.

Цу гIулакхаша хьахьокх фермера техника, автоматизаци тешамерча бе йохка езалга, из лелае, цу тIа болх бе нах Iомабе, кийчбе безалга.

Хьайбаш леладерашта дика хов шелало шура мел юхатох. Цу гIулакха уйла еш бац укхазара бараш. Доахан латта цементни кIийле саг чухалла йола листа кIоагаш а доахкаш я. Хетаргахьа цхьан шера хинна хIама а дац из. Уж тоа ца деш латт, цемент яц яхаш. Докъаде тоаде езаш дукха коваш, наIараш я. Къаьстта воча хьалатIа я телятник. Гонахьа кора бIалгаш доха а деш хьааратийсача кхона гувнаш латт, бIеха я, тоае езаш дукха клеткаш кхыйола хIамаш я.

Iаьлий-Юртара ферма, нагахьа санна цун даьшта из тоае цар безам дIатIаболе, районе хьокхаме хургйолаш е йиш я. Цу сийлен наькъа тIа из лакха низ болаш такилгаш дукха да. Царех цхьадараш вай дийцад. Цигарбарашта шоашта дукхагIа а довз уж. Цхьаькха а белгалдаккха лов. Цхьа юрт яц укхаза мисел дукха къона цийша кагий нах, мехкарий болаш. Духхьала укх шера итт класс яьккха 24 саг ваьннав укхаза. Царех цхьаккха институте вахавац. Училищешкеи техникумашкеи деша ваха кхо-виъ ца лаьрхIача берригаш а цIагIа бисаб уж. ХьалхагIа школа ийсте яьккха а дукха ба. Саго бехк боаккхаргбацар царех, цхьан юкъа мукъа уж ферме болх бе бахабар аьнна.

М. КАРАЕВ.

МОРДОВСКИ АССР. Шера планал совгIа цхьа миллион консервай банкаш арахеца декхар тIанийцад Саранскi консервни комбината коллективо. Балха овсарле лакхъяра резерваш кораяьй оборудованех эффективно пайда эцарахи балха ха рационально дIайохийташ хиларахи. Комбинате а оттаяьй керда оборудовании механизированни поточни линеши.

ХIана коллективе шерра яьржай Октябра 54 шу дизара мабоагIера накъабахара яхь.

Сурта тIа: «Шекар теха береза сок» — комбината керда продукци. Сок дарбане я.

А. Овчинникова сурт. ТАСС фотохроника.

ПЛАН КХОАЧАШ ХIАНА ЯЦ?

Массехк ди даьлча хьайбаш леладераша итогаш ергья кхоалагIча квартале баьча балха. Ийс бетта дулх даккхара план—задани я ерригача республикана 22900 тонн. Из кхоачаш а яьй.

Лоамашка доажаде дига хиина хьайбаш цIаккхувла доладарах а, Наурски района боахамаша 17 эзар устагIи Шелковской района колхозаша 11 эзар устагIи дIачубаларах а вIаштIехьдаьлар ийс бетта план кхоачашъе.

Бакъда, Грозненски а, Сунженски а районаша кхоачашъяьяр ийс бетта план. Грозненски районо хьачу ца луш 500 тонна йиcар.

Дулх доккара район тIехьатетт «Горячеисточненский», «Староюртовский», «Атагинский» совхозаша, Ленина цIерагIча колхозо. Дика лел дулх доккалга № 1 йолча шурий № 2 баьцадаарийн шурийи, № 3 йолча баьца даарий сомийн, Ермоловский» совхозашка а 1 Мая цIерагIча колхозе а.

Сунженски районерча цхьайтта колхозах алхха ЦIеча Эскара цIерагIча цхьан колхозо мара кхоачашъяьяц дулх доккара план.

Фу бахьан да вай юзцача районий боахамаша дулх доккара план кхоачаш ца яр?

Эттара хьалха на да доахан дорстадара йоакхо ца елга, дIачулуш дола хьайбаш лохача категорех хилар.

Колхозашка а, совхозашка а йоакхо яьяц бахача нахагара хьайбаш ийдара, уж чу а оттадаь кхабара.

Дика да ала йиш йолаш дац шура йоаккхалгеи из пачхьалкхенга йохкалгеи. ПланагIа 67 эзар тонн кийчъе езар шура. Бакъда, сентябрь бутт чакхбоалаш пачхьалкхенга ехкар 65 эзар тонн мара яц.

Шурий план кхоачашъяра хIанз а тIехьаюсаш я Грозненски. Сунженски, Ачхой - Мартана, Наьсареч районаш.

Цу районий кулгалхоша, боахамашта керте латтараша дош-м деннад шера план кхоачашъе. Бакъда, детташ дола доахан дика ца кхоабе цох хIама хургдац. Доаханна тела еза концентраташ, барда, муж, белок, йол, моша доакъар а хилийта деза кхачай рационе юкъе. Лоацца аьлча, деррига а доаханна лерттIа Iунал дарах тийша да.

Шура йохкара план кхоачашъелга юхатетт боахамий хьашташта из дукха дIаахийтаро я. Масала, Грозненски района Ленина цIерагIча колхоза бухгалтерски отчето хьахьокх хIара дийнахь боахама хьашташта 1500—1700 килограмм шура дIаухийтилга. Цхьамшадолча деношка 2300 — 2400 килограммага а дIакхоач из.

ТIехьадусача боахамашка геттара лоха я шурий товарность. Эгара лохара хилча а 82—85 процент хила езача 74—78 процент мара яц из. Во йоакхо ю цар шоай доахан долча нахагара совлеп шура хьаэцара а.

Из боахама экономикана пайдане деце а, план кхоачашъяра эшаш да.

Ерригa тороваш оарцагIьахо еза шу толамца чекхдаккхара.

Х. МАХИТАРОВ.

ТIЕХЬАБУСАРАШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ

СУХАЛБЕ, ГIИШЛОШЪЕРАШ

Кордача пятилетка хьалхарча шера 9 бутт чакхбаьннаб. Мишта чакхбаькхаб из республикерча гIишлошъераша? Цу юкъа гIишлошъераша пайда ийцаб 161,4 миллион капитальни вложенеех, кхоачашдаьд 80 миллион сома маьха гIишлой - монтажни балхаш. Из хул 1970 шера цу ханарчул 9 процент дукхагIа. Духхьала централизованни средствай чотах хьал а даь эксплуатаце дIаденнад 69,5 эзар квадратни метр хула нах чубаха цIенош, соакх 9 бетта хьал а даь эксплуатаце дIаденначарел 24 процент дукхагIа. Укх шера деррига хьал а даь эксплуатаце дIаденна цIенош 81,6 эзар квадратни метр я, уж а дикка дукхагIа хул соакх 9 бетта эксплуатаце дIаденнарел.

Цхьабакъда республикерча гIишлошъераша паччахьалкхен капвложеней 9 бетта план 82 процент мара кхоачашъяьяц, хIаьта гIишлой - монтажни 9 бетта задани 81 процент мара кхоачашъяьяц.

Республикерча гIишлошъераша иштта къахьегар бахьан долаш цу 9 бетта къахьегамхошта дIа ца луш дисад 31 квадратни метр наха чубаха цIенош, 655 моттиг йола деша даха ха йоацача берий учреждениш, дукха школаш хьалъяь ца йоалаш йисай. Иштта дукха хьал ца еш йисай культурно - бытовой объекташ. Республика хьалкъа боахама дIа ца луш йиса объекташ 12 миллион сома маьха я.

Дукха гIишлош ю республикерча предприятеша шоай низаца. Уж балхаш чIоагIа эсала лел вай республике. Шоай низаца гIишлош хьалъяра хьахийцача 10,3 миллион сомах пайда ийцар 5,8 миллион сом мара дац. Из хул 56 процент. Дукххача организацеша хьахийцача ахчах аханегIа е кхы а кIезигагIа долча ахчах мара пайда ийцабац. Царех я е организацеш:

Организацеш	Кулгалхо	Парторганизаце секретарь	ХоэспособагIа гIишлой - монтажни балхий шера плани кхоачашъяра проценташ
«Грознефть» объединене	В. Б. Назаров	Г. В. Голованов	48
«Грознефтегеофизика» трест	Г. Н. Строцкий	Л. И. Бабиков	47
«Грознефть» объединене УРС	С. Ц. Петросов	Н. Д. Сворцов	48
Екъача реагентий завод	М. Ф. Евдошенко	Г. И. Петров	34
Вторчермет	Ф. Д. Пятибрат	С. И. Сопин	44
Опытно-экспериментальни завод	В. Т. Смыков	Ю. Н. Котиков	32
«Грозвино» объединени	Д. М. Хаматханов	Н. М. Федосов	51
Юртбоахама министерства совхозаш	И. В. Полушкин	В. С. Вечкаев	51

Республикера гIишлошъю организацеш тIехьайисара дукхача даькъе бехке ба заказчикаш а.

Цар шоай ханнахьа Iалашдац гIишлошъерашта эша проектно-сметни документаци, оборудовани, хIаьта финансировани яра гIулакх а во леладу. Цу гайпара дола масалаш дукха доаладе йиш я.

Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Советерча капитальни гIишлошъеча управлене (нач. Федотов) дуккказа а дош деннад город МалгIабика чIоагIа лоархIаме йола объект котельни хьалъеча эша оборудовани ханнахьа Iалашъе. ХIанз а тIехьа цига эшаш йола оборудовани IалашIъяьяц. Из ханчахьа хьалъяь ца ялар бахьан долаш эксплуатаце дIаяла йиш йоацаш латт йоккхий объекташ, цу даькъе маькх ю завод, нах чубаха цIенош, кхыйола гIишлош.

Дукха декхар тIадисад «Скотопром» треста коллективана а, Цунна тIадиса декхар 108 эзар сом да. Хала хете а дукха кхоачамбоацараш нийслу гIишлошъеча организацешка а. ДIадахача шера 9 беттаца нийсдича даьха толамаш дикка лакхагIа дале а подрядни балхаш дара 9 бетта план 97 процент мара кхоачашъяьяц цар. Кхоачаш ца деш диса гIишлой-монтажни балхаш 5 миллион сома маьха да, пачхьалкхен план кхоачаш ца еш я 39 гIишлошъю организаци. Царех цхьаяраш дукххача хана денз план кхоачаш ца еш хьайоагIа.

Организацеш	Кулгалхо	Парторганизаце секретарь	План кхоачашъяра проценташ
Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-3	Евтухов	Муталибов	77
» » » СМУ-5	Васюк	Горина	81
» » СМУ-8	Федотов	Савельева	77
» » » СМУ-11	Садыков	Курбатов	71
«Старогрознефть» НГДУ СМУ	Тихонов	Балахонов	77
«Октябрьнефть» НГДУ СМУ	Степанников	Лущенко	71
Юртбоахама министерства ПМК	Чербижев	Хасанов	60

Дикка лохдаьд шоай къахьегама толамаш «Севкавгазпромстрой» объединене гIишлошъеча организацеша а. ХIара бетта подрядни балхий план кхоачаш ца еш хьайоагIа уж. Эсала вIаштIехьбаьккхаб цига къахьегам, ди тIехьа вогIа хул Iалашо яра гIулакхаш, боагIача хьисапе пайда эцац йолча механизмехи транспортахи.

Бе а боагIаш бехк бу генподрядчикаша субподрядни специализированни организацешта а. «Кавсантехмонтаж» ПМК (начальник Литовченко) ПМК-661 (начальник Мисостов), кхыйолча организацей кулгалхоша эсала вIаштIехьбаьккхаб монтажникий болх. Цар бескагIа дIахо гIишлой балхаш ца деш хьалдетта а даьнна латташ етташ пусковой цIенош да, хIанз а тIехь цигара балхаш дIадоладаьдац цар. ТIехьюсача организацей кулгалхоша хIанзарча хана дIадеххача тайпара вIаштIехьбаьккхабац шоай къахьегам, шоашта тIалатта бехктокхам боазаш царна, доаггIар хьадехац шоач керте латтача организацешкара, бизза пайда эцац материальнии къахьегамеи ресурсех. Цу организацешка юххьанцарча партийни организацеша эсала вIаштIехьбаьккхаб болхлошта юкъера кхетама болх, цар дIабовзийтац хIара коммуниста, коллектива хIара члена тIалатта бехктокхам мел лоархIам болаш ба. КIезига йоакхо ю цар болхлой къахьегамеи бытеи хьалаш тоадара. КПСС райкомаша доаггIача тайпара новкъостал дац юххьанцарча партийни организацешта гIишлошъерий болх вIаштIехьбаккхара.

Ер шу чакхдала юхейисар кIезига ха я. Цхьабакъда, гIишлошъераша кхоачашде дезаш дукха балхаш да. Хьалдаь а даьха эксплуатаце дIадала деза дукха цIенош, деша даха ха йоацача берий учреждениш, школаш, производственнии культурно - бытовойи объекташ. хIаьта дукккача предприятеша уж балхаш дешехьа 9 бетта план шоашта тIадиса паччахьалкхен декхараш а тIера дIадаха деза.

Цудухьа хIанз кулгалхой, юххьанцарча партийни организацей керттера декхар да хIара гIишлой объект хьалъечара гIулакх довза, пусковой объекташ мел эшача материально - технически ресурсашца Iалашъе, шерра социалистически яхь йоаржае.

М. ВИННИКОВ.

КПСС Нохч - ГIалгIай обкома гIишлошъеча отдела инструктор.

Казахски ССР. 434 эзар киловатт — иштта я города Капчагайна гаьна йоаца Иля яхача хи тIа хьалъеш йолча гидроузла проектни мощность. Капчагайски ГЭС-е хьалхара турбина болх бе йолаялийтача дийнахь дена миллион киловатт-сахьат совгIа электроэнерги яьккхай. Ший юкъарча мошностага диллача из станци юкъерчарех лерхI: Усть-Каменогорски, Бухтарминскi, Горьковски, Киевски ГЭС-аш санна. Бакъда агрегатий мошностага диллача керда гучабаьнна «энерге хьаст» шийла хьалхагIа хьахиннарел тIех ба.

ХIанз кхаь агрегато республикана промышленни ток лу. Каста болх бе йолайолийтаргйолаш я тIеххьара, йиълагIа йола агрегат. Керда энерги кхоачаргья колхозашка, совхозашка, ийслагIча пятилетка шерашка городе Капчагае хьалъергйолча йоккхийча предприятешка.

Сурта тIа: Капчагайски ГЭС.

ЛОРАЕ ЛАЬТТАН ХIАРА ЧIЕГИЛГ

Нохч - ГIалгIай колхозийи совхозийи кхашка тоъал моттиг дIалоац тух доаллача, пайда ца эцаш дадача лаьтташа.

50 эзар гектарага дIакхоач уж. Царех пайда эцара эгара хьалхаде дезар да тух доалла лаьтташ тезалар. Из кхоачашдаро новкъостал дергда дукххача лаьттах пайда эца. ХIаьта цунца дийза юрта боахама продукци йоаккхилга лакхлургхиларах цхьаккха а шеко яц.

Масала, хьожаргда вай Шелковской района «Красный пахарь» Гудермесски района «Октябра 40 шун» колхозашка.

1964 шерага кхаччалца вешта аьлча «Красный пахарь» колхоз дуга дIаде йолаяллалца лаьтташ тухах мукъадоахалга хий дехкарца дIахьора. Цу гIулакха бIарчча шераш дIаухар. Дукккача шерашка чIоагIа зе хулар боахама, пайда ца луш хьегар къа.

Бакъда, цу лаьтта дуга дIадеро пайда белар. Хьалха иллача 1750 гектар лаьттах 750 гектара тIа дуга дIадув. Иштта цига дIайийра дукккача шерашка хула баьцаш. Цул совгIа хьалха цар дIалоацаш хинна кхаш мукъадаьлар ялаташ леладара.

Керда лаьтташ карадерзадаро торо хилийтар хьайбашта лаьрхIа башха дика йол Iалашъе.

Алхха 1969 шера колхозо чуийцар 2080 тонн дуга, 700 тонн кIай мукхи, 3100 тонн дIайийначa баьций йол.

Кулгашца бу болх аттача баккхарои дуга пептнерга дIабода мах лохбарои, хьувкъам лакхбарои кхы а боккхагIа пайда лу боахама. ТIаккха ховш ма хиллара, дикка лакх ма беннабий дугах паччахьалкхено луш бола мах.

Доакъара база чIоагIъярца дукха а дукхагIа хиннад боахамерa жа, детта доахан. Дикка лакхъеннай цар продуктивность.

Масала, нагахьа санна хьалха хIара Iаттагара шера йоаккха шура 2700 килограмм хиннаяле, хIанз юкъера лаьрхIача шера хIара Iаттагара йоаккхар я 3334 килограмм. хIаьта хIара устагIан тIера доаккха тха 3,7 килограмм хиннадале, из дIакхаьчад 4,3 килограммага.

Тух доалла лаьтта тездарца, хьалха ялати жа леладеши хинна «Красный пахарь» «Октябра 40 шу» колхозаш хIанз жа леладарен дуга кхедареи боахамаш хинна дIаэттад.

Массане а кхетадеш да боахам рентабельни хилийтара продуктивность лакхъярцеи къахьегама овсарле совъяккхарцеи чIоагIа дувзаденна долга.

Керттера культураш кхеярца цхьана боккха лоархIам болаш да доакъара база чIоагIъяр, пун кхомбар. Цудухьа боахамаша чIоагIа йоакхо ю люцерна кхаш шердара. Люцерна дукхагIа дIаеран из хьувкъийтарaн теркам тIабахийтарца вай дувцача боахамашка геттара дегIаденад доакъар Iалашделга.

Кхыча культурашца цхьана дуга а леладеш хилча, эрий даьдача лаьттаех пайда ийцача рентабельни ца хилча даргдац боахамаш. Хьалха пайда ца луш даьда лаьтташ республика дерригача боахамаша карадерзадойя, хIара лаьттан чIегалгах пайда эце, из Iалаьмате пайдане хургда.

С. П. ПЕРЕГОН,

«Южгипроводхоз» Нохч-ГIалгIайчен отделене агроэкономически группа кулгалхо.

ВIАШИ НИЙССАЧАР ЯХЬ

А. Шерипова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода №№ 17-ей 39—6-й йолча установкай коллективаш шойла яхье яьнна дукха ха я. Итогаш еча хана хала хул царех хьалхаръяр белгалъе — шинне а толамаш цхьатарра хул. Масала, июль бетта № 39—6 йолча установка технологаш хьалха бар, хIаьта август бетта — № 17 йолча установка коллектив, сентябре —вож, иштта кх. дI.

«Социалистически яхь вIаштIехьйоакхилга дIахо тоадарах» КПСС ЦК баь соцам бийцачул тIехьагIа ийслагIча пятилетка хьалхарча шера тIанийца хинна социалистически декхараш юха кердадаьхар коллективаша.

— Сентябрь беттара, — йоах № 17 йолча установка партгруппорга А. Н. Пантелеева, — парте Централни Комитета соцамо керда дIадехараш теркал а деш тIанийцар оаха декхараш. Уж оаха сийленца кхоачаш а дир. Укх бетта тIанийцараш кхоачашде кхы а низкъалагIа хургдолаш доккхий да...

Партгруппорга хьагойт установка ерригача коллектива а хIара смена къаьст-къаьста а кхоачашде деза декхараши социалистически яхьа хьалаши тIадола доска. Царца да: планови задани 3—4 процент тIеххоачашъе, пхи бIаь тоннал кIезигагIа йоацаш Iы, 100 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 10 эзар тонн хий кходе. Цу декхарашцара керттерчарех цаI да тIехдика продукци мара ара ца хепа денна дош.

— Тхоца яхье баьннараша а тоаьй технологически процесс,— дувц дIахо нов. Пантелеева. — духхьал продукце дикалга диллача тхох цаI хьалха хила тарлу.

Хьо дIа мел хьежача яь цхьалхло я. Хозахета енна хиннац № 1 йолча цеха коммунистически къахьегама цIи. Яхье яьннача шинна а установке мел вар а хIана вац аьнна коммунистически къахьегама ударник ва. Масала, № 39—6 йолча установке болх беча 42 сагах 40 из цIи лелаеш ва, хIаьта № 17 йолча установкерча 52 нех—36 саг. Юхе мел висар из цIи яккхара къовсам лоаттабеш ва.

`Тхо № 39—6 йолча установке лахача хана вахте бар вокхагIвола оператор Шахбий Магомадови Павел Седякови.

— Режим боаррамагIа дIайода, — хоам бу вокххагIволча оператора. — Укх бетта юххье дош деннад оаха октябра план 110 процентал лохехьа йоацаш кхоачашъе, хIанз кхоачашъяьр —111 процент. ШоллагIча бетта а яхьа хьалхле тхоашка юсаргхиларах дог тийша да тхо...

— Иштта хета хьалха-м да хIанз, — къамаьла юкъе дош оал оператора гIойчас, — 17-ча установкера бараш а хьинар долаш нах ба...

Аппаратне къамаьл деш тхо долча хана хьачуена дIаоттайир сийлен Доска. Цу тIара тхона бIаргадайра производстве хьалха латтарий массехк сурт. Царна юкъе дар коммунистически къахьегама ударника оператора гIойча Мачулина Ольга Сергеевнай сурт а.

— ХьалхагIа дикагIчар тайпан цIераш мара еххацар оаха доска тIа, — дувц установка начальника Александр Левановича, — хIанз цар сурташ хьалдетта лаьрхIад оаха. Тхона хетачох из а цар де а доагIаш сий делга да. Цул совгIа, цу гIулакхо кхычар а дог оттийт царна тIехьакхе. ДикагIчар цIераш хьалъетташ кхы цхьаькха стенд я тха. ХIанз цу тIа яьхай боккхагIча операторий Петр Никифорович Величков, Владимир Иванович Пенскев цIераш, царна еннай карара кера тела цIе вымпелаш.

Цул тIехьагIа тхоца лоаллахарча вурийтталагIча установке вера Александр Левинович. Сийлахь боккхача Октябра 54 шу дизара сийна тIанийца социалистически декхараш кхоачашдара итогашка хьажа. Царга хьожача даькъа лоацаш я шинна а коллективацара викалаш юкъе бола комисси.

ВурийттлагIча установке вахте бар йоккхагIйола оператор Малыкина Эмма Ефимовнаи цун гIойча Соколова Евгения Александровнаи. Пена юхе яр тIехдика хьоккамаш дахарах коллективана енна карара кара тела цIе вымпел. Кхетадеш дар вурийттлагIча установка коллектив тIехьайиса дага йоацилга.

В. ЛАВРИНЕНКО.

Доазол дехьара

Кхо шу хьалха советски лорий эггара хьалхара группа Бурунди яхача къонача африкански республике кхаьчар. БархI медика, хIаьта укх шера царех дIакхийттар кхы а къона пхи лор, медицински гIулакх даьд 300 эзар бурундийца. Квалифицированни болча советски лораша дог цIена деча гIулакхах дувца дикадар Бурунде доазонал арадаьннад. Царгара хьехам эца а дарба лайга а ух лоалахарча Конгора, Руандера, Танзанера нах.

Сурта тIа: московски хирург Б. В. Стародувцеви цун бурундийски коллегси рентгеновски суртага хьожаш боахк.

В. Евсеева сурт.

ТАСС фотохроника.

Къахьегама коталонаш

БЕЛГРАД, 19 октябрь. (ТАСС). Белграде, цун пригородошка Земунеи Раковицеи я СФРЮ-е арахецача ерригача комбайнех 85 проценти тракторех, автобусех, троллейбусех 75 проценти арахецаш йолча, «УМИ» яхача Югославе машенаш еча эггара йоккхагIча объединенеех цхьаннена юкъейолха массехк завод. «УМИ» балхлой, инженерий, техникий коллективи Белграда беррига къахьегамхойи кийчлуш ба фашисташа дIалаьца хиннача Югославе столица мукъаяьккха 20 октябре 27 шу дизар торжественно дезде. Дезача денна цар кийчдаь совгIат да 12 эзар трактор, 19 эзар дизельни мотор, 75 эзар автомобильни мотор, кхыйола продукци.

ИНДИРА ГАНДЕ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ДЕЛИ, 19 октябрь. (ТАСС). Инденеи Советски Союзаи юкъерча договоро пайдане дакъа лаьцар машара гIулакхa юкъе, аьлар Инде Премьер - Министра Индира Ганде. Деле хинна пресс-конференце ше къамаьл деш.

ТАСС корреспондента хаттара жоп луш, Индира Ганде белгалдаьккхар Инденеи Советски Союзаи юкъера доттагIали вIаши леладу гIулакхаши чIоагIдара цу договоро гIо дар. Индийски правительствана керте латтачо къаьстта белгалдаьккхар шийлоIамера Инди чIоагIъяра индийско - советски договоро гIо деш хилар, из цхьанна а кхыча кхоалагIча мехка дукхал дерзадаь ца хилар а.

Дунен халкъашта юкъера хIанзара хьал дувцаш, Премьер-Министра даькъала бийцар Европера кхоккам мелбара тIаберзабаь укх тIеххьарча хана баьккха гIа. Индира Ганде дийцар из кхетта дале а, Азера, къаьстта Индокитаереи Гаргарча Малхбоалереи конфликташа хIанз а дIаяханза хиларах индийски правительство шекъювлаш хиларах лаьца а.

Пресс - конференци еча хана теркам тIабахийтар индийско-пакистански доазонца эттача кхоккаденнача хьалаи Малхбоалеи Пакистанерча событештеи. Цунца дувзаденна Индира Ганде белгалдаьккхар Индостана ах гIайрен тIа «тIом ца хилийтара долла хIама а де дезаш хилар».

Юххера а Индира Ганде дийцар Малхбоалеи Пакистанера дош политически къоастадара тIехьа.

ОЛЬСТЕРЕРА ХЬАЛ

ЛОНДОН, 19 октябрь. (ТАСС). Боккха низ болча кхаь эккхамо селхан оагайир Къилбаседа Ирланде столица — Белфаст. ЗIаммига дегабуам бича хьалха а санна топаш етта болалу английски оккупационни эскара салтий. Кхы а нах боабаьб, лозабаьб.

Къилбаседа Ирланде городий улицашка меттел, набахтенашка а къиза низаш ду.

ЧIоагГIа эгIазбигар укхазара нах «чрезвычайни полномочей законагIа» Ольстере лийцача ирландцашта английски салташа деча Iазапех «Санди таймс» яхача газето хоам бича

Оппозиционни парте лидера Гарольд Вильсона хьадийхар «цивилизованни мехка хила йиш йоаца» гIулакхаш английски салташа деш хиларах газето даь хоамаш дувцара английски премьераца Хитаца сиха вIашагIкхетилга.

Английски эскаро леладу оакхарий хьисапера гIулакхаш английски парламентерашца дувцала Лондоне кхаьчар Ольстера парламента кхо член.

Оттава — Канада столица. Цига баха нах 300000 саг ва. Оттаве я федеральни парламент, укхаза я Канада правительства резиденци а. Оттава мехка йоккха Iилман культуран центр я.

СУРТА ТIА: Оттавана юкъе Ридо яхача канала йисте.

В. НИКИТИНА сурт.

ТАСС фотохроника.

ЛАЬТТАНЦАРА БЕЗАМ

Шелковская яхача станице дукха ха йоаццаш чакхъяьлар районерча школашка вIашагIъехкача производственни бригадай слет. Цига итогаш йир дешархоша аьхки баьча балха. Яьча итогаша хьахьекхар школай производственни бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье тха школа дешархоша районе хьалхара моттиг яьккха хилар. Цунца дувзаденна са ала безам ба тхоай школа производственни бригада баьча балхах, толамех.

Дукха ха я тха школе дешаш долча берашта къахьегама кхетам балара гIулакх оаха дIадоладаь — ялхайтта шу. Дешархой производственни бригадаш вIашагIъехка йолаяьча юххьанца шовзткъеи итт саг мара вацар тха бригадаца. Бакъда укх тIеххьарча хана кхо бIаьннега дIакхаьчаб бригаде дакъа лоаца дешархой. Духхьал цу бакъдолчо хьахьокх берашта къахьегамеи коммунистическии кхетам балара хьакъехьа доккхий толамаш даьха хилар. Цунна дола тешал да тха школа производственни бригада укх тIеххьарча шин шера республика дешархой производственни бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье а хьалхара моттиг яьккха хилар. Нохч-ГIалгIай просвещене Министерстваи ВЛКСМ обкомеи карара кара тела Iие байракх оаха карара ца ялийтар. ХIара шера тха бригадацара кхоъ-виъ дешархо (бригадана юкъе дикагIа толамаш доахараш) салаIа ухийт «Артек» яхача Ерригсоюзни пионерски лагере. Цул совгIа тха дешархой дакъа лоацаш хул дешархой бригадай Ерригсоюзни слеташка, конференцешка. Цига цар дIайовзийт шоай опыт, йовз хьалха латтача кхыча бригадай яр.

Къаьстта дика вIаштIехьбаьккхабар дешархоша шоай болх укх шера. БIаьстан юххье оттайир оаха дешархой бригадана юкъе дакъа лаца безаш барий спискаш, вIаштIехьъяьккхар бертболча кхетама балха план. Цул тIехьагIа дукха ха ялале чакхъяьккхар организационни собрани, цига хержар бригада совет, политинформатораш, звеньевойш, бригада пенгазета редколлеги. Ерригa бригада йийкъар къаьст-къаьстача звеньяшта; хьажкIаш кхеерий, механизаторий, хьайбаш леладерий, юннатий, жа леладерий.

ХьажкIаш лелаеча звенона делар 52 гектар лаьтта. Цу тIа дIайийра хьажкIаш. Из культура дIаера де дезаш долча дерригача балхий комплекс шоай низац чакхъяьккхар дешархоша. Цар доалахьа яр мел эша юртбоахама техника а. ХIаьта дешархоша хьажкIаш кхеяра дерригa балхаш тIехдика чакхдаьхалга хьахьокх укх бакъдолчо: опытнически участкашкара хIара гектара тIа 832 центнер хьажкIаш кхейир дешархоша. Производственни хьалашка дешархоша чакхъяьхача опыташа хьахьекхар полимикроудобренеех боккха пайда боалаш хилар.

Дукха болх бир дешархоша «волгоградские» яхача сортах йола помидораш кхеяра опыташ чакхйоахача а. Опытни участкашка дIайийна помидораш гектара тIара даьрхIача 482 центнер яьлар, тIахьожам бара йийнача участкаш тIара — 389 центнер.

Дешархой производственни бригада аьхки доккха новкъостал дир «Красный пахарь» колхоза а. Колхоза механизаторашта нийсса дакъа лаьцар цар юртбоахама техника тоаеча, кхыдола ахкан - кхашкара балхаш деча.

Боккха болх баьб фу кхедара йолча звеноцарча дешархоша а. Хьалха дIададахача итт шера санна, дукха опыташ йир цар тайптайпарча юртбоахама культурай керда фу кхедара. Цу балхашта кулгалдеш вар республика заслуженни агроном А. П. Штырлов.

Укх шера эггара хьалха вIашагIъеллар тха школа производственни бригаде хьайбаш леладерий звено. Цу звено дакъа лоацаш хиннача дешархоша новкъостал дора колхоза хьайбаш леладерашта кагий хьайбаш кхаба, ветеринарни балхаш де.

Производственни балха нийсса дукха болх баьб оаха дешархошта къахьегама кхетам балара хьакъехьа а. Каст-каста вIаштIехьдоахар района юртбоахама хьалха латтача къахьегамхошца вIашагIкхетараш, ешар сакъердаме лекцеш, беседаш йора. Оттаьча планага хьежжа арахецар «къахьегама листокаш», «молнеш», пенгазеташ, «Тха крокодил» яха сатирически газеташ.

Тха школа производственни бригадана доккха новкъостал дир «Красный пахарь» колхоза правлене. Колхозо вIаштIехьдаьккхар дешархой бригадацарча берашта дийнахь шозза мах бозцаш да хIама кийчделга, эшача транспортаца Iалашбора. Партин йоакхо йора балхах мукъа [illegible] ха сакъердаме, пайдане [illegible] тайпара чаккхйоаккхарйола хьалаш вIаштIехьдахара.

Фуд тхо, школа хьехархой коллектив, оахош производственни бригадаца беча балхага гIолла тIакхача гIертар? Дешархой бригаде дакъа лоацаш бараш Iомалу къахьегам беза, дисциплина еза, хьалхашка оттадаьча декхара тIакхе. Цул совгIа хургболча кагийча наха хIанзе йовзийт юртбоахамца ювзаенна профессеш, уж еза Iомабу, школе енна теоретически знанеш практикаца чIоагIъю дешархоша. Цу гIулакхо торо хилийтай ала йиш я укх тIеххьарча массехк шера тха юкъерча школе дийша баьннарех 25 саг юртбоахама лакхехьарча дешара заведенешка дешаш хилийта а. Цу дерригане тешалду школа юртбоахамцара бувзам денгара -денга чIоагIлуш хилара.

М. НУРМАГОМЕДОВ.
Шелковской района Каргалинская станицерча юкъерча школа школен классеи боацаш беча балха организатор.

БАРКАЛ ЙОАХ

Цу хозача диазза вIаштIара даьча цIеношта гаьна доаццаш ба грозненски «форд», дукккхача гектараш тIа дIаегIа дендрарий, черноречснски хьу. ЦIеношта го баьккха урагIъяхай бочача бIарий, хьеха, къоакка гаьнаш. Цу цIеной коа кхы а дукха я сом ца лу гаьнаши кIотаргаши. ДIа мел хьежача я зизай клумбаш, цIаккха а баьцара бос ца харца корсамаш. Иштта хозача а, хIаьта ше хоза а я «Заря» яха санатори-профилакторий.

Мехкдаьтта чакхдоахача Ленина, Шерипова, Анисимова цIерагIча заводий бIаь болхло хул цига салоIаш хIара денна. Лорий, медицински болхлой бIаргкIала ба уж хаддаиза. Iуйрийна, хIама диачул тIехьагIа, балха дIаболх, делкъийна производственни столовешка санаторе чотагIа кхоаб уж, сайрийна профилакторе юхабоагIа мехкдаьттахой. Къилбаседа Кавказе дикагIчарна нийсса йолча здравницана чIоагIа раьза ба уж.

«Заря» оборудовани яь я хIанзарча медицински техникаца. Цул совгIа цига йолаш я сероводородни, водобромни, углекисли, хвойни, жемчужни ваннаш, тайп-тайпара кабинеташ.

Хоза, цIена я бIаь сага лаьрхIа йолча столове а. Дийнахь диазза кийчдеш дола даа хIама цIена, калорийни хилийтара йоакхо еш ба лораш, повараш.

Къахьегама ди чакхдаьначул тIехьагIа, болхлой хьежа йиш йолаш ба тайп-тайпарча телепередачашка, музыка езачунна я музыкальни комната, долаш да тайп-тайпара ловзараш. Уж дерригa цIика гIулакхаш шоашта лоаттадарах баркал оал мехкдаьттахоша санаторе-профилакторе болхлошта.

Я. БУБЕНКО.

СПОРТА ХОАМАШ

Массехк ди хьалха «Трудовые резервы» яхача общества спортивни зале чакхъяьккхар хIаране шин-ше хьалхара моттиг яккхара кIалтохарах шийлоIамагIа латара республика кагирхой чемпионат.

Яхьаш чакхъяла дукха ха йисаяцар. Бакъда эггара дайгача дозалах латаш болча М. Татархановхи («Буревестник» обществацара) Т. Шамхановхи («Трудовые резервы» обществацара) котало хьан йоаккхаргья ховш дацар. ТIеххьара а котало яьккхар шоллагIчо.

Кагирхошта юкъе республика чемпионаш хилар иштта И. Курбанов («Трудовые резервы» общество), М. Далаков («Локомотив» общество), Р. Яхьяев (Шаьла район), И. Темирсултанов («Буревестник»), С. Обуев, Х. Арцуев, С. Хасмиков (берригаш а «Трудовые резервы» обществацара), Х. Курбанов («Локомотив» общество).

* * *

ВIаштта кхаь дийнахь вай республике хилар кIалтохарахшийлоIамагIа латара РСФСР техникумий финальни яхьаш. Российски Федераце цхьайтта команда яр цига дакъа лоацаш.

Яхьашка къаьстта теркам тIаозаш бар 48 килограмм дозал долча вай спортсмена М. Байдулаевнеи Дагестански АССР борецa Г. Вагаповнеи юкъера къовсам. Котало яьккхар М. Байдулаева.

Вай командана юкъера 57 килограмм дозал долча З. Батаевах чемпион хилар.

Кхыча дозалех латаш хиннача юкъе РСФСР чемпионаш хилар С. Косумов, А. Хаджиев, Т. Товмурзаев, Х. Орцуев, М. Дашкуев (берригаш а Нохч-ГIалгIай АССР борецаш).

Командни хьалхара моттиг вай борецаша яьккхар, шоллагIчеи кхоалагIчеи моттигашка ба дагестанскии Черсий-Балкхаройи борецаш.

* * *

Самардийнахьа г. Грознерча Орджоникидзе цIерагIча стадиона тIа мехка хьалхара моттиг яккхара йолча аргIанарча матче вIашагIкхийтта хилар грозненски «Терек» ульяновски «Волга». Вай футболисташа котало яьккхар счет 1:0 йолаш.

ТУЛА. Коталон Майда. 1941 шера гурахьа города оборона хьалхара юхьиг укхаза гIолла чакхйоалаш яр.

П. Маслова сурт. ТАСС фотохроника.

АКХА ХЬАЙБАШ ДЕБАДАРА

Вай республика хьунашкара акха хьайбаш дебадара Эса чIоже союзни лоархIам бола Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен заказник яьй, цига мел дола акха хьайба, хьу, ширача культура памятникаш лораде оттадаьд.

ДIадахача шера Рязански областерча паччахьалкхен заповедникера цу заказнике йоалайир ши бIаь шу хьалха вай мехкара дIаьянна хинна зубраш. Уж дIахийцар Щеча-Эхка юххе, МагIа-Оалкама гаьна йоаццаш. Оаха бIарг а кхоабаш дика Iа даьккхар цар. ХIанз заказнике 25 зубр я. Укх гарггарча пхе шера кхы тIа доаладергда 25 хьайба.

Укх тIеххьарча бIаь шерашка зубраш Малхбузен Кавказеи Беловежски хьунашкеи мара хинняц. ТIеххьара а уж хIалакъяь дIаяьхай укх бIаьшерен ткъоалагIча шерашка. Советски Союзе, къаьстта тIом дIабаьнначул тIехьагIа, чIоагIа балхаш ду зубраш юхаебаяра. Цу гIулакха хьаяьй Приокско - Тераснера (Московски обл.), Окски (Рязански обл.), кавказско - беловежски зубраш ебаеш йола Беловежски пущера (БССР) паччахьалкхен заповедникаш. Цигара кхувл уж вайцига а.

1962 шера 1 январе дерригача дунен тIа 502 мара цIенача фух йола зубр хинняц. Царех 140 Советски Союзе хиннай (цIенача фух йоаца 360 гибрид ца лоархIаш).

Зубраш ийнача хьунашка ях. Бокъонца йола кавказски зубраш лоаман хьунашка яхаш я. Цар доакъар: буц, хьажкIаш, мушкарташ, акха мукх, хьун петараш, гIа, коаст, хIаьта Iай, йол а юъ цар. Аьхки Iуйрийнеи саррахьеи яж, дийнахьа Iийне салоI.

Зубраш Iулаш долаш лел. ХIара Iулаца 10-нега кхоачаш хьайба хул. Зубрай сиргIилгаш аьрхIе йолха ха хиллалца къаьста лел. Хьалкхув уж 2—3 шу доаллаш.

Эггара а зубрашта кхераме аьхка да борз. Из а кIоарга лоа диллача хана кагийча хьайбашта мара кхераме яц. Вешта борз шоашта бIаргаяйча зубраш шоаш латт цунах, эккхайий гаьна йоаккх шоаш яжача моттига.

ХIанз укх сахьате боахама цхьаккха а лоархIам бац зубрай, хIана аьлча юхаметтаоттаеш, ебаеш я уж. Цудухьа паччахьалкхен заказникашка мара хийца лелац уж.

Цхьанна а барг болча аькханна кхераме яц зубр. Бакъда, сага кхераме я уж, къаьстта Iаьсий дола кхал зубраш. Тенна, дIатIахьежача мекъа хете а эгIазъяха сага, берза тIахьаддача хана кадай я уж. Нагахьа санна зубр тIахьаде ведда цунна кIалхарвала гIорта мегаргвац. хIана аьлча мелла кадай саг вале а, тIехьакхувргья из. Зубр хьатIакхача йоллалца сеце а лаьтте, тIера хьаяьккха кий, куртка, кхыйола хIама цунна дIа тIа а кхессе юстаръяккха веза. Сов сиха йоагIаш хиларах цIаьхха гола тохалац цунга, дукхагIа долча даькъе шийна тIакхессача хIаманна гобаха, цунах хьаж яха йолалу из.

Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен комплексни заказнике да укх тайпара оакхарий: хьагIаш, мосараш, лийгаш, акха гаьзарий, налаш, чарч, акха доккха цискаш (рысаш), соалораш, цогалаш, борцакхаш, борзалой, наг - нагахьа нийслу шакалаш, ГуржегIара хьасехьаювла леопардаш-барсаш, пхи шу хьалха цига дIахийца бIаьашдуарган, цул совгIа укхаза доаладе лерхI. кавказски сьарч.

Заказника чулоац Наьсарен района ОлгитIара йолаенна Сунженски района лоаманна уллувра Лаьнги - Корта яхача дукъагара денз Оалкама къулбехьа гIолла Ялхарой кхаччалца дола дакъа чу а лоацаш. Советски районе кхаччалца бола 70 эзар гектарал совгIа лоам.

Ерригача заказнике цхьаккха тайпа чарахьал леладе, чкъаьрий даха, ширача памятникашта зе дергдолчара хьагIараш толхаергйолчара тIо баккха, соцаяь хьу хьакха, пхе гектарага кхоачаш йолча моттигашкара йол хьакха, бахача наьха доахан доажаде йиш йоацаш соцадаьд.

Заказникерча оакхарашта Iунал де а из лорае а 8 егерь оттаваьв, хIаьта царна новкъостал ду общественни охотинспектораша, Iалам лоралераша.

Заказника режим толхаяьчоа законагIа таIазар ду.

Егераша акхача хьайбашта доакъар Iалашду: йол хьокх, цицхаши петараши кийчъю, тух тосс, берхIа хьасташ цIенду, ханханнахьа зубраш дагаръю.

Паччахьалкхен охотинспекцеи заказника Iунал деча егерашеи республике баха нах тIахьех заказника а чарахьал дара а режим телхаераш, браконьераш гучабахара а, цар режим толхаяь моттиг хайча цу сахьате хоам бара а. Из де декхарийла ва хIара Iалам дукха деза саг.

А. ПАРАГУЛЬГОВ,
Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен комплексни заказника воинхагIвола охотовед.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, хаьда лостам боацаш мух а хьекхаш ха хила в фегара температура республике гIолла 12—17, Грозне 15—17 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. ДIахорча шин дени шин буси хувцалуш морхаш а йолаш 22 октябре цхьаццайолча моттигашка догIа а делхаш, дохк а доаллаш, хаьда лостам боацаш гIийло мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 3—8, деношка — 22 октябре 7—12, 23 октябре 11—16 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ДОТТАГIАЛ

«Моаршал да шуга, хьамсара доттагIий! Шуга язду город Грозне № 14 йолча школа комсомольцашеи пионерашеи...» иштта дIадолалу Ачхой-Мартана ВаларгтIарча юкъерча школа дешархошка кхаьча письмо.

ВаларгтIарча школа дешархошка шоаш дахьийчача письмо тIа № 14 йолча грозненски школа дешархоша дех шоашта малагIа-фу новкъостал эш юртарчар яздар, вIашагI а кхийтта цхьана малагIа мероприятеш чакхъяха йиш я вай, яхаш.

Из письмо деначул тIехьагIа ВаларгтIарча школа комсомола комитетои дружина советои цхьана заседани а яь, жоп делар шоай керда хургболча доттагIашта. Кастта уж боагIаргба № 14 йолча школе хьоашалгIа — доттагIала сайрене дакъа лаца. Цар иштта лерхI грозненски дешархой шоайцига хьоашалгIа хьеха а.

М. РАШИДОВ.

КЕРДА АВТОБУСАШ

Укх деношка дукха нах чухоша «Икарус» яха керда пхи автобус енай Грозненски № 1 йолча автобусни парке. «Орджоникидзе майда — Калинина поселок» маршрутагIа лел царех кхоъ, вожшиъ ворхIагIчеи бархIагIчеи маршрутех лел. Цу маршруташка пассажираш дIа-юха кхувлара хьалаш дикка тоаденнад. ХIанз цу тайпара цIика комфортабельни 20 автобус я цхьоалагIча автобусни парке.

М. ЗАХАРОВ.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ХЬАЖА, ЛАДУВГIА

21 октябрь

ТЕЛЕВИДЕНИ

10.05 — Керлдадараш. 10.15 — Берашта. Берий музыкальни журнала оагIонаш тIа гIолла. 10.45 — «Тур. кулгахйоалларг капитан» яха художественни фильм. 12.05 — «Къонал» эфире я. 12.35 Керлдадараш. 16.55 — Керлдадараш. 17.05 — Дешархошта. Музыкальни альбом. 17.30 — Миллионий Ленински университет. Коммунизма материально-техническ база хьаеча бола нисларIча пятилетка лоархIам. 18.00 — Керлдадараш. 18.10 — Телевизионни керлдадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.35 — Берашта. «Маугли» яха мульт. фильм. (кхоалагIа сери). 19.00 — «Ха». Информационни программа 19.30 — Футбол. Ленина цIерагI йолча Центральни стадионера трансляци. 20.15—Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.30 — Футбол. ШоллагIа тайм. 21.15 —Черсий-Балкхарой АССР искусства мастерий концерт. Чайковские цIерагI йолча концертни залера трансляци 22.30 — Спортивни программа. 23.15 — Керлдадараш.

РАДИО

6.30 — «Пятилетка къахьегама гуйре» (гIалгIай меттала). 6.45 —Венгерски ашараш 7.00 — Москва 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Хоамаш 8.25 — «Хьалха малагIа ва» яха корреспонденци (нохчий меттала) 8.40 — Баласаниан. Армянски иллей концерт (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 9.15 — Коммунистеш къахьегамхой вIаштIехьбоахараш ба. Колхозни парткома балха денош (эрсий меттала). 9.30 — «Шоана, кхелнах» яха радиожурнал (нохчий меттала). 9.50 — Ашараш. 10.00 — Москва. 16.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.15 — Халкъа тIахьожам болх беш ба (гIалгIай меттала). 16.30 — Юрта боахама къахьегамхошта дола концерт (эрсий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 18.40 — Москва.

22 октябрь

ТЕЛЕВИДЕНИ

10.05 — Керлдадараш. 10.15 — Дешархошта. Къонабарий творчество. 10.40 — Iаьржача форда кемаш хьадеча заводах йола телевизионни очерк. Николаевера передача. 11.00 — «Дон-Кихота бераш» яха художественни фильм. 12.15 — Керлдадараш. 16.55 — Керлдадараш. 17.05—«Даьхен иллеш». Саратовера передача. 17.35 — Дешархошта. Хоза урташ. 18.00 — Керлдадараш 18.10 — Полевой почта. «Котало» передача ю эскара инарала Батова. 18.20 — Дудаев Абле творчески гIелла ленцара (нохчий меттала). 18.55 — Телевизионни керлдадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 19.20 — Хоамаш; реклама. 19.25 — Киножурнал 19.35 — «Шоана кхалнах» яха телевизионни журнал (нохчий меттала). 20.05 — Шоана, бераш. 20.20 — Хоккейх йола СССР чемпионат. Ленина цIерагI йолча Центральни стадиона спорта дворцера передача. 21.45 —«Ха». Информационни программа. 22.15 — Концерт.

РАДИО

6.30 — Юрта Iуйре. 6.45 —Хоамаш. 6.55 —Хаоттам. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Колхозни политинформатораш» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 8.40 — «Селхан, тахан, кхоана» яха репортаж (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 9.15 — Иллеца хьоашал долаш болчарна дола концерт (нохчий меттала). 10.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Нохч.-ГIалгIай телевиденеи радиовещанеи инструментальни ансамбль а солисташ а микрофона хьалхашка ба (гIалгIай меттала). 16.30 — «Прогресси опыти» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.50 — Шелковской района радио общественни редакце къамаьл ду. (эрсий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 18.40 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г Грозный-51, 364051. Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам.— 3-39-11; бехктоххама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культураи, промышленностеи отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г Грозный-51 364051 ул Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны; редактора—3-44-96; зам редактора—3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства— 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции. 7/84.

СФ05234. Заказ № 9442.